

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

Yapay Zekâ Destekli

MEB • AGS

KONU ANLATIMLI

SÖZEL • SAYISAL YETENEK
TARİH
TÜRKİYE COĞRAFYASI

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediyeli

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. A.Ş.'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

MEB - AGS KONU ANLATIMLI

Komisyon

ISBN 978-625-6140-01-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık

1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahalle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 46821

Değerli Okuyucularımız,

Milli Eğitim Bakanlığı Akademi Giriş Sınavı (MEB-AGS), geleceğin öğretmenlerinin belirlenmesinde son aşamadır ve öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucu meslek hayatınıza adım atmanızla nihai başarıya dönüşecektir.

Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş, geniş kapsamlı yayınlar olacaktır.

Pegem Akademi yazar ekibinin öncelikli amacı, tam da bu kaynağı sizlere sunmak olmuş ve sonucunda sizleri başarıda öne taşıyacak bu kapsamlı konu anlatımlı kitap ortaya çıkmıştır.

Sınavda başarılı olabilmek için müfredatta mevcut olan konularda yeterli bilgi düzeyine sahip olmak ve yeterince örnek soru ile bu bilgiyi pekiştirmek gerekmektedir. Bu kitabın temel amacı, adayın sınav kapsamındaki her konuya hâkimiyetini sağlamak ve böylece karşılaşacağı soru tiplerini rahatlıkla çözebilecek seviyeye gelmesini mümkün kılmaktır.

Kitaba ilişkin sorularınızı pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538 594 92 40 numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır. Sorunuz en kısa sürede yayın ekibimiz tarafından cevaplandırılacaktır.

Kitabın, Millî Eğitim Bakanlığında görev almak isteyen tüm öğretmen adaylarımızın başarılarına katkı sağlaması dileğiyle...

PEGEM Akademi

Kitabın içeriği, MEB'in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM'nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

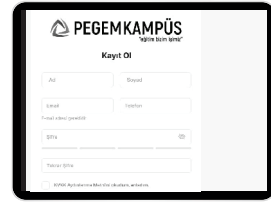
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Konu sonu testlerini çözebilir.
- 3 Video dersleri izleyebilir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

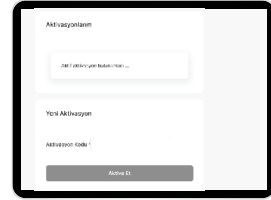
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

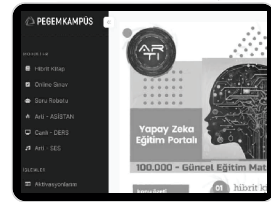
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan “**Aktivasyonlarım**” sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen “**Ölçme İstasyonu**” sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

*Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.*

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

SÖZEL YETENEK

Sözcükte Anlam	1
Sözcüğün Anlam Özellikleri.....	1
Söz Sanatları.....	2
Sözcükler Arasındaki Anlam İlişkileri.....	4
Kalıplaşmış Söz Öbekleri	5
Test	7
Cümlede Anlam.....	9
Cümle.....	9
Anlamlarına Göre Cümleler	9
Test	12
Paragrafta Anlam.....	14
Paragraf	14
Düşünceyi Geliştirme Yolları.....	16
Anlatım Nitelikleri	17
Test	18
Yapı Bilgisi	21
Kök.....	21
Ekler	21
Yapılarına Göre Sözcükler	22
Test	23
Sözcük Türleri.....	25
Test - 1.....	36
Test - 2.....	38
Cümle Bilgisi.....	40
Cümlelerin Öğeleri	40
Cümle Türleri.....	41
Cümle Dışı Unsurlar	42
Test	43
Ses Bilgisi	45
Ses Olayları	45
Test	47
Yazım Kuralları.....	49
Noktalama İşaretleri.....	55
Test	58
Sözel Mantık.....	60
Sıralama Kurguları.....	61
Eşleştirme Kurguları	67
Yer-Konum Kurguları	72
Test - 1	75
Test - 2	77

SAYISAL YETENEK

Sayılar	79
Test - 1.....	87
Test - 2.....	89
Bölme, Bölünebilme, OBEB-OKEK	91
Test	95
Rasyonel Sayılar - Ondalık Sayılar.....	97
Test - 1.....	102
Test - 2.....	104
Eşitsizlikler	106
Test	111
Mutlak Değer	113
Test.....	120
Üslü ve Köklü İfadeler.....	122
Test	127
Çarpanlara Ayırma ve Özdeşlikler	129
Test	132
Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklemler	134
Test	136
Oran-Orantı	138
Test	141
Problemler	143
Test - 1.....	146
Test - 2.....	150
Test - 3.....	153
Test - 4.....	156
Test - 5.....	160
Test - 6.....	164
Kümeler	166
Test	171
Fonksiyon	173
Test	176
İşlem ve Özellikleri	178
Test	181
Modüler Aritmetik	183
Test	186
Permütasyon - Kombinasyon - Olasılık	188
Test (Permütasyon).....	199
Test (Kombinasyon)	201
Test (Olasılık).....	203
Tablo - Grafik Yorumlama.....	205
Test	209
Sayısal Mantık	211
Test - 1.....	221
Test - 2.....	223
Test - 3.....	225
Test - 4.....	227
Test - 5.....	229

İÇİNDEKİLER

Açılar ve Üçgenler	231
Test - 1	236
Test - 2	238
Test - 3	240
Test - 4	242
Çokgenler ve Dörtgenler	244
Test - 1	248
Test - 2	250
Çember ve Daire	252
Test	255
Doğru ve Nokta Analitiği	258
Test	266
Katı Cisimler	268
Test	269

TARİH

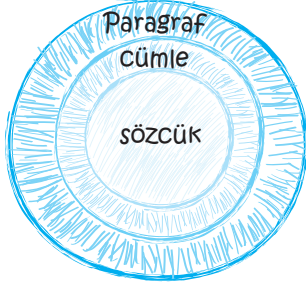
İslamiyet Öncesi Türk Tarihi	271
Test	280
Türk İslam Tarihi	282
Test	296
Türkiye Tarihi	298
Test	306
Osmanlı Devleti	308
Test	314
Osmanlı Kültür ve Uygarlığı	316
Test	333
Osmanlı Devleti Duraklama Dönemi (Arayış Yılları) ..	335
Test	338
Osmanlı Devleti Gerileme Dönemi	340
Test	344
Osmanlı Devleti Dağılıma Dönemi	346
Test	357
XX. Yüzyıl Osmanlı Tarihi	359
Test	364
Birinci Dünya Savaşı ve Mondros Ateşkesi	366
Test	378
Kurtuluş Savaşı Örgütlenme Dönemi	380
Test	385
I. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılması	387
Test	393
Kurtuluş Savaşında Cepheler - Antlaşmalar	395
Test	405
Atatürk Dönemi İç ve Dış Politika	407
Test	419
Atatürk İlke ve İnkılapları	421
Test	433
Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi	435
Test	464

TÜRKİYE COĞRAFYASI

Türkiye'nin Coğrafi Konumu	467
Test	474
Türkiye'nin Yer Şekilleri	476
Test	498
Türkiye'nin İklimi ve Bitki Örtüsü	500
Test	507
Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme	509
Test	526
Türkiye'de Tarım, Hayvancılık ve Ormanlık	528
Test	540
Türkiye'de Madenler, Enerji Kaynakları ve Sanayi ...	542
Test	553
Türkiye'de Ulaşım, Ticaret ve Turizm	555
Test	564
Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Projeleri	567

SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcüğün Anlam Özellikleri

Sözcükler, metinlerin temel yapı taşıdır. Dolayısıyla metnin -ya da bir konuşmanın- anlaşılması için sözcük anlamlarının iyi bilinmesi gerekir. Dilimizde bazı sözcükler tek bir kavramı karşılarken bazıları ise birden çok anlamı karşılar.

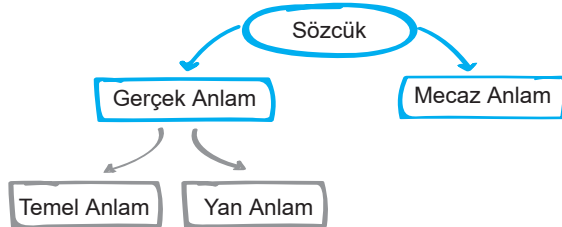
Tek anlamlı sözcükler: Sadece bir kavramı karşılayan sözcüklerdir. Bu sözcüklerin başka anlamlara gelebilecek kullanımı yoktur.

Örnek: "Kaldırım, testere, tencere" sözcüklerinin tek anlamı vardır.

Çok anlamlı sözcükler: Kullanıldığı yere ve duruma göre birden çok anlam kazanabilen sözcüklerdir.

Örnek: "Ağız" sözcüğü, kullanıldığı yere göre birçok anlam kazanabilir: İnsan ağızı, mağara ağızı, yol ağızı, Karadeniz ağızı vs.

Dilimizde sözcüklerin kullanıldıkları cümleye göre kazandıkları farklı anlamlara "yan anlam" ya da "mecaz anlam" denir.

Gerçek Anlam:

Gerçek anlam, sözcüğün temel ve yan anlamlarını içerir. Dolayısıyla sözcüğün gerçek anlamları birden fazla olabilir.

Temel Anlam:

Bir sözcük tek başına kullanıldığında **akla gelen ilk anlamına** temel anlam denir. Temel anlam, en yaygın anlamdır. Sözlüklerde ilk olarak temel ya da en yaygın anlam açıklanır.

- ➔ Adamın kocaman ama estetik görünümlü bir ağız vardı.
- ➔ Ormanda ateş yakmak oldukça tehlikeli ama sık rastlanan bir davranıştır.

Yan Anlam:

Bir sözcüğün **temel anlamıyla ilişkili** olarak kazandığı diğer anlamlardır.

- ➔ Mağaranın ağızı o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu.
- ➔ Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar.

Pür Dikkat

"Yan anlam" ile "temel anlam" arasında herhangi bir şekilde (biçimsel benzerlik, ortak işlev, aynı maddeden oluşması...) ilgi kurulabilmelidir.

Örnek:

- ➔ Mağaranın ağızı o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu. ("Mağaranın ağızı" ile yemeye, içmeye ve ses çıkarmaya yarayan organ olan "ağız" arasında biçimsel olarak bir benzerlik kurulmuştur.)
- ➔ Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar. ("Çocuğun ateşi" ile nesnelerin tutuşmasıyla beliren "ateş" arasında bir ısı ortaklığı vardır.)

Mecaz Anlam:

Sözcüğün gerçek anlamından (temel anlamından ve yan anlamından) uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlardır. Bir başka ifadeyle mecazlar, bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda, başka bir sözcüğün yerinde kullanılan sözlerdir.

- Bu mahallede onun gibi ağızı bozuk birini daha görmedim. (Bu cümledeki "ağızı bozuk" söz öbeğinde kullanılan "ağız" sözcüğü; kendi anlamının dışında, küfürbaz anlamında, karşımıza çıkmaktadır.)
- Yeni seçilen muhtar, ilk toplantısında çok ateşli konuştu. ("Ateşli" sözcüğü "heyecanlı, coşkulu" anlamında kullanılmış; sözcük, anlamının dışına çıkmıştır.)

Temel anlam (TA), yan anlam (YA) ve mecaz anlam (MA) ilgili aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Yol:

- ➔ Çocuk, evin yolunu sordu. (TA)
- ➔ Mahallemizin yolu nihayet asfaltlandı. (YA)
- ➔ Bu soruyu farklı bir yolla da çözebiliriz. (MA)

Kafa:

- ➔ Kafan, hâlâ omuzlarının üzerinde duruyor. (TA)
- ➔ Fazla zorlayınca çivinin kafası koptu. (YA)
- ➔ O adam, zaten kafasızın tekidir. (MA)

Büyük:

- ➔ Uzun bir yolculuktan sonra büyük bir evin önünde durduk. (TA)
- ➔ Benim öğrencilerim, büyüklerine karşı saygıda kusur etmez. (YA)
- ➔ Büyük düşünenler, toplumlarına her zaman bir şeyler kazandırmıştır. (MA)

Pür Dikkat

KPSS'de "temel anlam" ve "yan anlam" ayrımı sorulmamış, nadiren de olsa "gerçek anlam" ve "mecaz anlam" ayrımı sorulmuştur. Böyle bir soruyla karşılaşıldığında seçenekler arasında yan anlamda kullanılmış sözcükler de verilebileceği için dikkatli olunmalıdır. Yan anlam, temel anlamla bir şekilde ilişkilidir ve gerçek anlam sayılır. Oysa mecaz anlam tamamen düşsel, gerçek dışı bir anlamdır.

Gerçek ve mecaz anlamlı sözcük sorularında çeldirici olarak yan anlamda kullanılmış sözcükler verilir.

Bazı sorularda geçen "düşsel öge" kavramı da mecaz anlamla ilgilidir.

Terimsel Anlam:

Bir bilim, sanat, spor ve meslek dalıyla ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüklere terim anlamlı sözcükler denir.

- ⊙ Açı, üçgen, dikdörtgen → Matematik
- ⊙ Roman, öykü, kafiye, aruz → Edebiyat
- ⊙ İsim, kök, gövde, fiil → Dil bilgisi
- ⊙ Pota, minder, skor → Spor
- ⊙ Dava, mahkeme, yargıç → Hukuk

Soyut-Somut Anlam

Somut Anlamlı Sözcükler: Beş duyardan herhangi biriyle algılanabilen kavramları karşılayan sözcüklerdir.

Örnek:

Hava, su, toprak, ağaç, deniz, masa, sandalye...

Soyut Anlamlı Sözcükler: Beş duyu ile algılanamayan, zihinde tasarlanan kavramları karşılayan sözcüklerdir.

Örnek:

Sevgi, umut, adalet, özgürlük, mutluluk, heyecan, aşk...

Nitel-Nicel Anlam

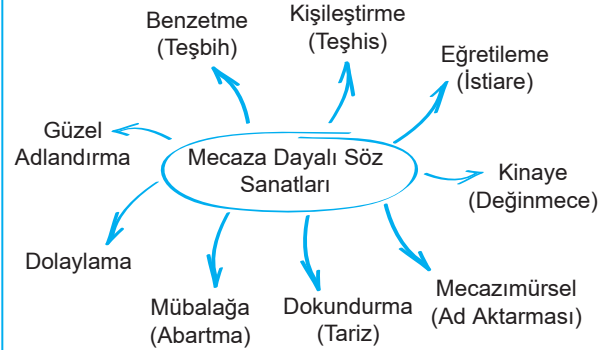
Nicel Anlamlı Sözcükler: Varlıkların ölçülebilir, sayılabilir özelliklerini gösteren sözcüklerdir.

- ↳ **Geniş** bahçeli bir ev aldı İstanbul'da ve emekli olunca oraya taşındı. (alan ölçüsü)
- ↳ **Uzun** bir moladan sonra yolcular tekrar araçlara bindiler. (zaman ölçüsü)
- ↳ **Yüksek** bir maaşla yeni işine başladı. (sayı-para ölçüsü)

Nitel Anlamlı Sözcükler: Varlıkların ölçülemeyen, sayılamayan özelliklerini gösteren sözcüklerdir.

- ↳ Onun babası çok **geniş** biridir, hiçbir şeye kolay kolay kızmaz. ("rahat" anlamında)
- ↳ **Uzun** etme işte, bu iş bugün bitecek dedim sana. ("nazlanma, direnme" anlamında)
- ↳ **Yüksek** hedeflere ulaşmak, çok fedakârlık gerektirir. ("ulaşılması güç" anlamında)

Söz Sanatları

Benzetme (Teşbih)

Bir nesnenin, varlığın niteliğini daha etkili biçimde anlatmak için nitelikçe üstün bir varlıktan yararlanma yöntemine "benzetme" denir.

Örnek:

- ★ Selvi gibi uzun boylu bir güzele vuruldu.
- ★ Kar gibi beyaz çamaşırlar getirmiş yanında.
- ★ Tilki gibi kurnaz çocuktur.
- ★ Adamın gözleri sanki bir ateş.

Benzetme ve kişileştirme KPSS'de en çok sorulan iki söz sanatıdır.

Kişileştirme (Teşhis)

İnsana ait özelliklerin insan dışındaki varlıklara yüklenmesidir.

- Örnek:**
- ⊖ Bülbül, ağaran vakte kadar ağlarmış.
 - ⊖ Poyrazla söyleşir yaprakların sesi.
 - ⊖ Yağmur ağlıyor ikimiz için.

Eğretileme (İstiare)

Eğretileme (istiare), yalnızca "benzeyen" ya da "benzetilen" öğeleriyle yapılan söz sanatı, aynı zamanda bir benzetme çeşididir.

Pür Dikkat

Eğretileme (istiare) aslında benzetme sanatından çok da farklı değildir. Eğretilemede de amaç bir kavramı, başka bir kavrama benzetmektir fakat benzetmeden farklı olarak bu kavramlardan sadece biri söylenir, diğer kavram karşı tarafça anlaşılır.

- ⊙ İki kapılı bir handa Gidiyorum gündüz gece } (Dünya, bir "han"a benzetilmiş fakat "dünya" söylenmemiştir.)
- ⊙ Dışarıda bir dost eli okşuyor tenimizi. } (Rüzgâr, "dost eli"ne benzetilmiş fakat "rüzgâr" söylenmemiştir.)
- ⊙ Saçlarına yıldız düşmüş, koparma anne. } (Beyaz saçlar "yıldız"a benzetilmiş fakat "beyaz saçlar" söylenmemiştir.)

İstiare ve Benzetme Farkı

Gülünce <u>incileri</u> görünüyor. Her yaz bu <u>cennette</u> tatilini geçirir. <u>Meleğim</u> beşiğinde uyuyor. Bu adam herkesi <u>sokar</u> .	Benzeyen ya da kendisine benzetilen söylenir. (İstiare)
Gülünce <u>inci</u> gibi <u>dışleri</u> görünüyor. <u>Cennet</u> kadar güzel bir <u>yer</u> burası. <u>Bebeğim</u> beşiğinde <u>melekler</u> gibi uyuyor. Bu adam bir <u>yılan</u> , herkesi <u>sokar</u> .	Hem benzeyen hem benzetilen söylenir. (Benzetme)

Eğretileme çeşitli şekillerde yapılabilir:

Doğaya ait bir özellik insana aktarılabilir.

O, cıvık bir insandır.
(doğaya ait özellik)

Babam geciktiğimi öğrenince esip gürlenecek.
(doğaya ait özellik)

Doğaya ait özellik, doğadaki başka bir varlığa aktarılabilir.

Yıldızlar akıyor damların üzerine
(nehir özelliği yıldızlara aktarılmış)

Bulutlar salkım salkım
(üzümün özelliği bulutlara aktarılmış)

Bir duyuyla ilgili bir kavram başka bir duyuyu anlatmak için kullanılabilir

Sıcak bir gülümseyişi vardı.
(dokunma) (görme)

Birbirinize tatlı sözler söyleyin.
(tatma) (işitme)

Kinaye (Değınmece)

Bir sözün hem gerçek hem de mecaz anlamını çağrıştıracak biçimde kullanılmasıdır.

- Örnek:**
- **Yalnız taş, duvar olmaz.**
(gerçek anlamı: Tek taşla duvar örülemez.)
(mecaz anlamı: İnsan tek başına tüm işlerin üstesinden gelemez.)
 - **Bu yaşta o ağır yükü taşıyamaz o çocuk.**
(gerçek anlamı: ağır bir nesne taşımak)
(mecaz anlamı: sorumluluk almak)
 - **Yüzü kızarmak.**
(gerçek anlamı: suratta meydana gelen renk değişikliği)
(mecaz anlamı: utanmak)
 - **Ayıkla pirincin taşını.**
(gerçek anlamı: pirinçteki taşları ayıklamak)
(mecaz anlamı: zor bir işin içinden çıkmak)

Kinayede anlatılmak istenen sözün mecaz anlamıdır.

Ad Aktarması (Mecazimürsel)

Bir sözün benzetme amacı güdülmeksizin başka bir söz yerine kullanılmasıdır. Ad aktarmasında kastedilen sözcükle kullanılan sözcük arasında bir çeşit ilginin olması gerekir.

Örnek:

- ★ **Ankara**, bu talihsiz olayı açıklamayla kınadı. ("Yönetim" kastedilmiş.)
- ★ **Erzurum** ve **Sivas**, bağımsızlığın ilk adımlarıdır. ("Kongreler" kastedilmiş.)
- ★ Şiiri sevmek için **Yahya Kemal**'i okumalıdır. ("Şiir" kastedilmiş.)

Dokundurma (Tariz)

Bir kimseyi iğnelemek, bir sözü tersini düşündürecek şekilde kullanmak ya da alay etmek amacıyla kullanılan ifadelerdir.

- Çok çabuk geldin, sen gelene kadar ağaç olduk.
- O kadar açık konuştu ki söylediklerini hâlâ çözmeye çalışıyoruz.

Bazı cümlelerde bu sanatı daha da belirginleştirmek için (!) işareti kullanılabilir.

Pür Dikkat

Dokundurma (tariz), günlük konuşmada da sıkça başvurulan bir söz sanatıdır.

- Bu büyük yazarımız yine harika (!) eserler ortaya koyuyor. Senin gibi iyi dostum (!) varken ...
- Dokundurma (tariz) sanatı, sınavlarda "alay, alaysı anlatım" soru köküyle de sorulabilmektedir.

Mübalâğa (Abartma)

Bir durumu olduğundan daha büyük ya da daha küçük gösterme sanatıdır.

- ➔ Yüce dağ başında bir ulu kartal Açmış kanadını dünyayı örter
- ➔ Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır.
- ➔ Gözyaşım sel oldu, bayırları sildi süpürdü.
- ➔ Avuç içi kadar yere yirmi beş kişi oturduk.
- ➔ Senin için gök kubbeyi yerlere çalarım yar.

Pür Dikkat

Mecazlı söylenen her söz abartma değildir. Abartmada bir kavrama aşırı ölçüler yüklenir, kavram büyütülür ya da küçültülür.

Dolaylama

Bazı canlı ya da cansız varlıklar doğrudan anlatılmak yerine başka kavramlarla anlatılır. Bir kavramın birkaç sözcükle anlatıldığı bu sanata dolaylama denir.

- beyaz altın → pamuk
- meşin yuvarlak → top
- file bekçisi → kaleci
- kara elmas → kömür

Pür Dikkat

Dolaylamada kavramla söylenen sözler arasında bir ilgi aranmaz. Bunlar aslında canlı ya da cansız varlıklara takılmış "lakap"lardır.

Örneğin, Zeki Müren'in lakabı nedir, diye sorulduğunda "Sanat Güneşi" yanıtı verilecektir.

Güzel Adlandırma

Söylenmesi kulağa hoş gelmeyen, olumsuz ya da ürkütücü anlamlar çağrıştıran sözlerin daha olumlu, kabullenilebilir sözlerle anlatılmasıdır.

- ölmek → rahmete kavuşmak
- gömmek → toprağa vermek
- verem → ince hastalık
- cin → iyi saatte olsunlar

Sözcükler Arasındaki Anlam İlişkileri

Eş ve Yakın Anımlı Sözcükler:

Eş Anımlı kara - siyah } Yazılışları farklı
muallim - öğretmen } anlamları aynı
hafıza - bellek } sözcükler
mektep - okul }

Yakın Anımlı küsmek - gücenmek } Anlamları birbirine yakın
oturmak - çökmek } ama anlamca tam örtüşmeyen
ılık - sıcak } sözcükler
serin - soğuk }

Karşıt (Zıt) Anımlı Sözcükler:

Nitelikleri ve durumları birbirine ters düşen sözcüklere karşıt anlamlı sözcükler denir.

- ➔ Az veren candan çok veren maldan...
- ➔ Akıllı, köprü arayınca kadar deli, köprüyü geçer.
- ➔ Eskisi olmayanın yenisi olmaz.

Pür Dikkat

Bir sözcüğün olumsuz biçimi, o sözcüğün karşıt anlamlısı değildir. "başarılı-başarısız", "koşmak-koşmamak" sözcükleri karşıt anlamlı değildir. "Başarısız" sözcüğü "başarılı"nın olumsuzu, "koşmamak" sözcüğü "koşmak" sözcüğünün olumsuzudur.

Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler:

Yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları farklı olan sözcüklere eş sesli sözcükler denir.

gül (bitki anlamında):

Kışın yaprağını döken, dikenli, çalı veya ağaçlık şeklinde bir süs bitkisi ve bu bitkinin katmerli, güzel kokulu çiçeği.

✓ Yakasına bir gül takarak gelmiş.

gül- (eylem anlamında):

Hoşuna, tuhafına giden durumlar karşısında sesli veya sessizce duygularını açığa vurmaktır.

✓ Gülerek konuşması herkesi sinirlendiriyordu.

Verilen örneklerde "gül" ve "gül-" sözcükleri eş seslidir. Çünkü yazılışları aynıdır ama aralarında hiçbir anlam ilişkisi yoktur.

çay (akarsu)	→	çay (içecek)
at (hayvan)	→	at (atmak eylemi)
yüz (surat)	→	yüz (yüzmek eylemi)

Pür Dikkat

Yazılışları aynı gibi görünmesine rağmen söylenişleri (düzeltme işaretlerinden dolayı) farklı olan sözcükler sesteş değildir:

- ⊙ kar - kâr
- ⊙ alem (bayrak) - âlem (dünya)

Genel-Özel İlişkili Sözcükler:

Genel Anlamlı Sözcükler:

Anlam kapsamı geniş olan, altında birden çok tür barındırabilen sözcüklerdir.

✓ bitki, taşıt, sanatçı, yemek, ülke...

Özel Anlamlı Sözcükler:

Anlam kapsamı dar olan, kavramları tek tek karşılayan sözcüklerdir.

✓ hanımeli, bisiklet, Sezen Aksu, mantı, Türkiye...

Yansıma Sözcükler:

Doğadaki varlıkların seslerine benzetilerek oluşturulan sözcüklere yansıma sözcükler denir.

Örnek: Tak, şır, hav, gür, me ...

Bu sözcüklerden isim ve fil türetilir: takırtı, şırıltı, havlamak, gürelemek, melemek...

Not!

Kalıplaşmış Söz Öbekleri

İkilemeler

Anlatıma güç kazandırmak amacıyla iki sözcüğün değişik yollarla yan yana kullanılmasıyla oluşan söz öbeklerine ikileme denir. İkilemeler çeşitli şekillerde oluşur:

Eş ya da Yakın Anlamlı

Doğru dürüst, yalan yanlış, kırık dökük...

Karşıt Anlamlı

Gece gündüz, aşağı yukarı, er geç, irili ufaklı...

Biri Anlamlı Biri Anlamsız

Ufak tefek, yırtık pırtık, eğri büğrü, kaba saba...

İkisi de Anlamsız

Abuk sabuk, mırın kırın, ıvır zıvır, abur cubur...

Aynı Sözcüğün Yinelenmesiyle

Yavaş yavaş, ince ince, koşa koşa, hıçkıra hıçkıra...

Yansıma Sözcüklerle

Şırlı şırlı, çatır çatır, fokur fokur, gürül gürül...

Pekiştirmeler

Anlatımı güçlendirmek amacıyla kullanılan ek, sözcük ya da öbeklerdir. Çeşitli şekillerde yapılabilir:

sıcak	→	sımsıcak	} (sözcüğün ilk hecesinin bir sesle (m, p, r, s) yinelenmesiyle)
mavi	→	masmavi	
gündüz	→	güpegündüz	
temiz	→	tertemiz	
sıcak	→	pek sıcak	} (sözcüğün önüne pekiştirme anlamı bir sözcük getirilerek)
güzel	→	çok güzel	
iyi	→	oldukça iyi	
sıcak	→	cehennem gibi sıcak	} (benzetme yoluyla pekiştirme)
güzel	→	melek gibi güzel	
küçük	→	el kadar küçük	
sıcak	→	sıcak mı sıcak	} ("mi" edatı ve "de" bağlacıyla)
hızlı	→	hızlı mı hızlı	
konuşuyor	→	konuşuyor da konuşuyor	

Pür Dikkat

Bazı sözcüklere "-ce, -cık, -mtırak, -msı" ekleri getirilerek sözcüklere küçültme anlamı verilir. Bunlara "küçültme" anlamı sözcükler denir. Bu sözcüklerde "tam olmama, tamama yakın olma" anlamı vardır.

Örnek:

tatlımsı çörek, güzelce kız, yaşlıca adam, acımtırak biber...

Deyimler

Bir kavramı, bir durumu daha güçlü ve etkili şekilde anlatmak amacıyla kurulmuş söz öbeklerine deyim denir.

- Sonunda **kabak başına patladı**.
- Gördüğümüz korkunç manzara hepimizi **can evimizden vurmuştu**.
- **Bağrına taş basarak** yıllar yılı beklemişti.
- Çok zor bir durumla karşı karşıyasın, şimdi **ayıkla pirincin taşını**.

Deyimler farklı biçimlerde olabilir:

Master Kalıpları	→	Göz atmak, dil dökmek, etekleri zil çalmak
Öbekleşmiş Sözlerle	→	Püf noktası, eli maşalı, kelle koltukta
Ünlem Biçiminde	→	Vay canına!, Yok canım!, Hele şükür!
Soru Biçiminde	→	Hangi rüzgâr attı?, Hangi dağda kurt öldü?
Cümle Biçiminde	→	İğne atsan yere düşmez. İncir çekirdeğini dolduramaz.
Öykü Biçiminde	→	Bizim tavuk bir yumurta yumurtlar, yedi mahalle duyar; elin kısırağı küheylan doğurur, ses çıkmaz.

Atasözleri

Atasözleri, geniş halk yığınlarının yüzyıllar boyunca edindiği deneyimlerden ve bunlara dayanan düşüncelerden doğmuş yargılardır. Atasözleri; bir ulusun ortak düşünce, kanı ve tutumunu belirtir. Genel geçerli yargılardır, yani bir atasözle belgelendirilen tutumun doğruluğu herkesçe kabul edilir.

Atasözlerinin en önemli özelliği, yol göstermesi ve öğüt vermesidir. Bununla birlikte çeşitli ifade özellikleri de vardır.

- ⊖ Komşunun tavuğu, komşuya kaz görünür. **Sosyal olayların nasıl olageldiğini bildirir.**
- ⊖ Minareyi çalan, kılıfını hazırlar.
- ⊖ Araba devrilince yol gösteren çok olur.
- ⊕ Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır. **Doğa olaylarının nasıl olageldiğini belirtir.**
- ⊕ Zemheride kar yağmadan kan yağması iyi.
- ⊕ Mart yağar, nisan övünür; nisan yağar, insan övünür.
- Çirkefe taş atma, üstüne sıçrar. **Ahlâk dersi ve öğüt verir.**
- Bugünün işini yarına bırakma.
- Yoldan kal, yoldaştan kalma.
- ⊕ Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı var. **Töre ve gelenekleri bildirir.**
- ⊕ Kızını dövmeyen, dizini döver.
- ⊕ Kız beşikte, çeyiz sandıkta.

Pür Dikkat

Atasözleri de deyimlerde olduğu gibi kalıplaşmış sözlerdir ve bu kalıplar bozulmaz, aksi takdirde anlatım bozulmuş kabul edilir.

- ⊕ Gün doğmadan neler doğar. ✓
- ⊕ Güneş doğmadan neler doğar. ⊖

TEST

1. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangisi gerçek anlamda kullanılmıştır?

- A) Bu tür yayınlardan dolayı şiddete toplumca alışmaya başladık.
- B) Söylediklerini yadsıyarak kendini aklamaya çalışmıştı.
- C) Şair eserlerinde oldukça berrak bir dil tercih ediyordu.
- D) Eski dostlarıyla ilişkisi kesilince iyice bunalıma girmişti.
- E) Bunu geçen ayki borcuma sayarsanız hesabı kapatabiliriz.

2. (I) Eleştirel düşünme, yaşam karşısında temel bir duruştur. (II) Bir olgunun özüne inerek her boyutuyla sorgulamak için eleştirel düşünce şarttır. (III) Bu düşüncenin en temel özelliği, her söylenilene körü körüne inanmamıza engel olmasıdır. (IV) Eleştirel düşünen insanlar, gerçekten özgürlüğe kavuşurlar. (V) Hayatın olumlu ve olumsuz yönlerini ancak özgür insanlar gerçekten ayırt edebilirler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde kişileştirmeye başvurulmuştur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Aşağıdakilerden hangisinde bir sözcük, benzetme amacı güdülmeden başka bir sözcüğün yerine kullanılmıştır?

- A) Kar fırtınası, gören herkesi kendisine hayran bırakıyor.
- B) Çin'in gelenek ve göreneklerine olan bağlılığını herkes biliyor.
- C) Bu sık yağmur ormanları, âdeta yeşil bir kâbustu.
- D) Bu deniz bitkileri, hayatta kalma çabası veriyordu.
- E) Hayatımın son dört yılını bu şehirde geçirdim.

4. "Çek-" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde araç içerisinde verilen anlamına uygun olarak kullanılmamıştır?

- A) Tartsan kırk kilo bile çekmezdi. (Tartıda ağırlığı olmak)
- B) Maçın son dakikalarında futbolcu şut çekti. (Atmak)
- C) Belediye, mahalleye yeni bir boru hattı çekti. (Döşemek)
- D) Büyük ikramiyeyi kazanmak için bilet çekti. (Dilemek)
- E) Elindeki lastiği durmadan çekiyordu. (Germek)

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kinaye (değince) vardır?

- A) Onu günlerdir ufacak bir iş için bekletiyorlar.
- B) Genç yazarın kitaplarının âdeta delisi olmuştur.
- C) Yeni başladığı işte ona kimseden hayır yok.
- D) Sıcakta çok dolaşınca başına güneş geçmişti.
- E) Şu çocuğun elinden tutman gerekirdi.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, algılanabilirliği bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Zaman, ne olduğunu anlamadan geçip gidiyordu.
- B) Gördüğü rüya, onu derinden etkilemişti.
- C) Bedenine sığmayan yaratıcı ruh, ızdıraba sebep oluyordu.
- D) Her şeye rağmen adalet, herkes için aynı olmalıydı.
- E) Rüzgâr hatırlatıyordu bize unuttuğumuz tüm şarkıları

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamlı bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Ağır metallerden oluşan bir alaşım hazırlamasını istemişti.
- B) Çiçekler arasındaki ahenk, insanı etkiliyordu.
- C) Sanki gözlerine perde çekilmişti, hiçbir şey görmüyordu.
- D) Bu çiçeği, güneş alan bir yere koymalısınız.
- E) Son konuşmasıyla yine şimşekleri üzerine çekmişti.

8. "Tatlı dil, yılanı deliğinden çıkarır." atasözünün anlamca karşıtı olabilecek atasözü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Söz dediğin yaş deridir, nereye çekersen oraya gider.
- B) Lokma karın doyurmaz, şefkat artırır.
- C) İstediyini söyleyen, istemediyini işitir.
- D) Karaya sabun, deliye öğüt neylesin
- E) Lafla peynir gemisi yürümez.

9. Deyimler, ölçünlü Türkiye Türkçesinde yalın olarak kullanılmayan pek çok eski ögeyi yapısında koruduğundan geleneklerimize, kültür tarihimize ışık tutmakta diyebiliriz. Deyimlerin izlerini sürdürükçe, ilk kullanım yerlerini gördükçe söz öbeklerinin nasıl bir deyimleşme sürecinden geçerek hayat buldukları anlaşılmaktadır. Örneğin, bugün ---- (ayaklanmak, isyan etmek) söz öbeği, yeniçerilerden; pabucu dama atılmak da esnaf teşkilatından kaynaklanarak deyimleşmiştir. Bunların ilk çıkış noktaları, gerçek anlamlarını yansıtmaktadır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki deyimlerden hangisi getirilebilir?

- A) kazan kaldırmak
- B) ocağına incir ağacı dikmek
- C) okkanın altına girmek
- D) divan durmak
- E) kavuk sallamak

10. Günümüz yazarları, kalemini eline aldığı anda daha ilk kelmeden kitabın ne kadar satacağını hesaplayarak cümle kurma çabasıdadır. Bundan daha kötüsü ise eleştirmenlerin, yazarların bu tutumlarına çanak tutmalarıdır.

Bu parçada "çanak tutmak" deyimini ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eleştirmenlerin, yazarların kitap yazma sürecindeki duruşlarını destekledikleri
- B) Kitap eleştirmenlerinin, olumsuz bir durumun oluşmasına sebebiyet verdiği
- C) Son dönemlerde ticari kaygılar güdülerek eserler yazıldığı
- D) Günümüzde edebî kimliği olmayan değersiz eserlerin sayıca arttığı
- E) Eleştirmenlerin kişisel çıkarları için olumsuzluklara göz yumduğu

11. Anadolu toprakları en eski kültür medeniyetlerinin beşiğidir. Bu topraklar binlerce farklı topluma ev sahipliği yapmış ve öyle etkileşimlere kucak açmıştır ki... Ancak bu toprakların asıl büyüü, birbirinden bağımsız bu tınıları tek bir melodide birleştiren bir türkü olmasıdır.

Bu parçada altı çizili söz öbeği ile Anadolu'yla ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünyanın en eski kültür merkezlerinden biri olduğu
- B) Birbirinden farklı yapıtlara konu olduğu
- C) Medeniyetler arası bir kültüre sahip olduğu
- D) Birçok toplumun oluşmasında tesiri olduğu
- E) Geçmişten bugüne birçok toplumun yurdu olduğu

Cümle

Duygu ve düşünce ifade eden, çeşitli yargılar bildiren sözcük ve sözcük gruplarına cümle denir.

Eş Anımlı Cümleler

Bir cümlenin iletisi, cümlenin temel yargısı bozulmadan çeşitli şekillerde dile getirilebilir. Sözcükler farklı olsa da anlamı bire bir aynı cümlelere eş anlamlı cümleler denir.

- ⊙ Bir romanı değerli kılan asıl şey, insanı bir bütün olarak ele alabilme başarısıdır.
 - ⊙ İnsanı tüm özellikleriyle anlatabilen romanlar nitelikli sayılabılır sadece.
- } Anlamca bire bir aynı.

Yakın Anımlı Cümleler

Bazı cümleler bire bir aynı olmasa da duygu ve düşünce bakımından neredeyse aynıdır. Bu tür cümlelere yakın anlamlı cümleler denir.

- ⊙ Sanat, yaşamı ele alır fakat eleştirinin konusu eserdir.
 - ⊙ Eleştirmenler yaşamla değil, yapıyla ilgilenir.
- } Anlamca çok yakın.

Çelişen Cümleler

İlettikleri duygu ve düşünce bakımından tamamen ters olan cümlelerdir.

- ⊙ Bir eserin değerini belirleyen anlatıldığı şey değil, onu anlatma şeklidir.
 - ⊙ İçerikten çok üsluba önem veren yapıtların niteliği tartışılır.
 - ⊙ İnsan geçmişteki davranışlarını aklıyla ve yüreğiyle sorgulayabilmelidir.
 - ⊙ Geçmişe takılıp kalmak insanı hiçbir yere götürmez, kişi her zaman ileri bakmalıdır.
- } Anlamca çelişir.
- } Anlamca çelişir.

Anımlarına Göre Cümleler

Olumlu Cümleler

Cümlenin yüklemde belirtilen iş ya da oluşun, yani yargının, gerçekleştiğini gösteren cümlelerdir.

- ✓ Dünkü sınavdan sonra bütün gün ders çalıştım.
- ✓ Mutfakta yiyecek bir şeyler var.
- ✓ Senin yaptığın bu yemekler oldukça güzel.
- ✓ Bu konuda da oldukça başarılısın.

Olumsuz Cümleler

Olumlu cümlelerin aksine, cümledeki yargının gerçekleşmediğini bildiren cümlelerdir. Cümledeki işin gerçekleşmediği, yüklemdeki bazı ek ve sözcüklerden anlaşılır.

Olumsuzluk Bildiren Ek ve Sözcükler

- ma/me-

- sız, siz, suz, süz, yok, değil

- ✓ Dünkü sınavdan sonra bugün ders çalışmadım.
- ✓ Mutfakta yiyecek hiçbir şey yok.
- ✓ Senin yaptığın bu yemekler hiç güzel değil.
- ✓ Bu konuda da başarısızsın.

Pür Dikkat

Olumlu ya da olumsuz cümle, yüklem gerçekleşmesiyle ilgilidir. Cümlenin içeriği ya da günlük hayattaki olumlu-olumsuz durumların konuyla bir ilgisi yoktur.

⊙ Bisikletten düşen çocuk fena yaralandı.

Yukarıdaki cümledeki yargı (yani yaralanma işi) gerçekleştiği için **cümle olumludur**.

Biçimce Olumlu-Anlamca Olumsuz Cümleler

- ✓ Sanki bütün işleri kendisi yaptı. (yapmadı)
- ✓ Bu dediğine inanır mıyım ben hiç? (inanmam)
- ✓ Gel de bu söylenenlere inan. (inanma)
- ✓ Kırmızıda da geçilir mi? (geçilmez)
- ✓ Onu ne sınıfta ne de kütüphanede bulabildik. (bulamadık)

Yüklemde olumsuzluk bildiren herhangi bir ek ya da sözcük olmasa da cümlelerden olumsuz anlam çıkar.

Biçimce Olumsuz-Anlamca Olumlu Cümleler

- ✓ Seni hiç tanımaz mıyım ben? (tanırım)
- ✓ Resepsiyonda kimler yoktu ki... (herkes vardı)
- ✓ Onu sevmiyor değilim aslında. (seviyorum)
- ✓ Dolapta yok yok. (her şey var)
- ✓ Ufaklığın yalan söylediğini anlamaz mıyım? (anlarım)

Yüklemde olumsuzluk bildiren herhangi bir ek ya da sözcük olsa da cümlelerden olumlu anlam çıkar.

Soru Cümleleri

Soru cümlelerini iki başlıkta incelemek mümkündür:

1. Gerçek Soru:

Bir yanıt almak amacıyla kullanılan soru cümlelerdir:

- ↳ Yarın nereye gideceksin?
- ↳ Kiminle, saat kaçta görüşecekmış?

2. Sözde Soru:

Düşüncelerin soru yoluyla ifade edildiği, yanıt almak amacıyla kullanılan soru kalıplarıdır. Bu soru cümleleri çeşitli anlamlar barındırır:

- ⊖ Bunca işi sen mi yaptın? (inanmama)
- ⊖ İki üç milyonun lafı mı olur? (azımsama)

Sözde sorular, Anlatım Biçimleri ünitesinde de sorulmaktadır.

2025

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB-AGS ÖABT

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ
ÇEVRE EĞİTİMİ - İLKOKULDA DRAMA
KONU ANLATIMLI

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediye

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. AŞ'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği Çevre Eğitimi - İlkokulda Drama Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6128-01-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

15. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

Elinizdeki bu kitap, MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği İlkokulda Drama ve Çevre Eğitimi Testi kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS ÖABT’de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

PEGEM Akademi

Kitabın içeriği, MEB’in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM’nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

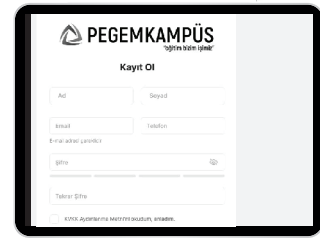
Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

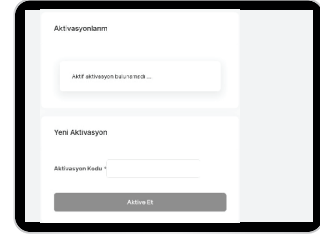
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

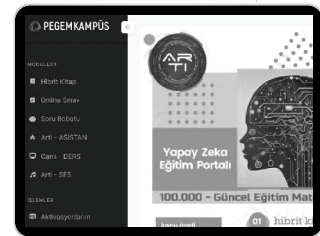
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

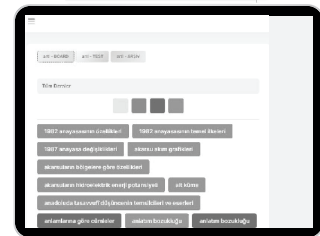
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: İLKOKULDA DRAMA		2. BÖLÜM: ÇEVRE EĞİTİMİ	
DRAMA	1	ÇEVRE BİLİMİ	27
Eğitimde Dramanın Kısa Tarihiçesi	1	A. Çevre ve Ögeleri	27
Temel Kavramlar	2	B. Çevrenin Boyutları	27
YARATICI DRAMA	3	C. Çevre Biliminin Tarihsel Gelişimi	27
Drama ve Oyun Arasındaki Farklar	4	EKOLOJİ	29
PSİKODRAMA	5	A. Ekosistemlerin Canlı Unsurları	29
SOSYODRAMA	5	B. Ekosistemler	32
Dramanın Ögeleri	6	İNSAN VE ÇEVRE	38
Drama için Öğretmen Yeterlikleri	7	A. Nüfus ve Çevre	38
Drama Teknikleri	12	B. Tarım ve Çevre	38
KAYNAKÇA	20	C. Sanayileşme ve Çevre	39
ÇÖZÜMLÜ TEST	21	D. Enerji ve Çevre	39
ÇÖZÜMLER	25	E. Çevre Kirliliği	40
		ÇEVRE İLE İLGİLİ MEVZUAT VE KURULUŞLAR	47
		A. Ulusal Kuruluşlar ve Faaliyetleri	47
		B. Uluslararası Kuruluşlar ve Faaliyetleri	49
		C. Çevreyle İlgili Ulusal ve Uluslararası Başlıca Sözleşmeler ve Kanunlar	50
		ÇEVRE EĞİTİMİ	50
		KAYNAKÇA	59
		ÇÖZÜMLÜ TEST	60
		ÇÖZÜMLER	64

İLKOKULDA DRAMA

Yaratıcı drama ve eğitsel drama, örgün eğitimin her kademesinde, yaygın eğitimde, dersler içinde bir öğretim yöntemi olarak kullanılabilir. Drama etkinliklerine dayalı öğrenme ve öğretme süreçleri ilkökul öğrencilerinin gelişim süreçlerine uygundur. Drama, somut işlemler dönemi ve oyun yönelimli olan ilkökul çocukları için en uygun öğrenme yollarından biridir.

Drama

- ✓ Somut deneyim sağlar.
- ✓ Oyun ve canlandırma temellidir.
- ✓ Çocukların bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönleriyle bir bütün olarak gelişimini sağlar.

Drama, öğrenci merkezli eğitim yaklaşımlarıyla uyumlu öğrenme yaşantıları sağlar. Yapılandırmacı, aktif öğrenme, işbirlikli öğrenme ile uyumludur. Çoklu zekâ anlamında öğrencilerin birden fazla zekâ alanının kullanımı ve gelişimini destekler.

Drama

- Çocukların hem motor hem de bilişsel gelişimini destekler.
- Benlik algısı ve öz güven gelişimine katkı sağlar.
- Etkili iletişim, kendini ifade etme ve akıcı konuşma gibi dil becerilerini destekler.
- Grup yaşantıları ile sosyal yeterlik ve sosyal kabulü destekler.

Dikkat!

Oyun temelli
Canlandırma
Bütüncül gelişim
Duyuşsal-sosyal
Empati

Drama özellikle duyuşsal ve sosyal içeriğe sahip kazanımların öğrencilerde yaşantı yoluyla geliştirilmesinde etkilidir. Bu bakımdan "Aşağıdaki kazanımlardan hangisi drama yoluyla kazandırılmaya daha uygundur?" şeklindeki bir soru için öncelikle "duyuşsal-sosyal" ve "empati" içerikli bir kazanım aranmalıdır.

NOT!

Eğitimde drama herhangi bir konuda doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak bir grupta ve grup üyelerinin birikimlerinden ya da yaşantılarından yola çıkarak canlandırmalar yapmaktır.

"Eğitim amaçlı drama, özel olarak düzenlenen yaşantıları;

- ✓ somut bir şekilde hissetme yoluyla, sosyal, evrensel,
- ✓ soyut kavramların, canlandırılarak anlamlı hâle getirildiği ve öğrenildiği bir eğitim yöntemidir." (Lindvaag ve Moen, 1980)

Drama bir disiplin, bir öğretim yöntemi ve bir sanat eğitimi alanıdır. Sanatsal ve estetik gelişime de katkı sağlar.

Eğitimde Dramanın Kısa Tarihçesi

Türkiye'de 1980'li yıllardan bu yana çağdaş anlayışla gelişen "Eğitimde Drama" kavramı uygulama ve kuramsal açıdan farklı yaklaşımlara tanık olmuştur. Bu farklı yaklaşımlar yaratıcı drama disiplini ile ilgilenen bireylerin bu alana ilişkin görüşlerini ve düşüncelerini de kaçınılmaz olarak etkilemiştir. Alana ilişkin kullanılan söylemler; alan uzmanları tarafından geliştirilmiş, değiştirilmiş ve yaratıcı dramadan daha çok yöntem olarak kullanıldığı farklı öğretmenlik biçimlerinin açığa çıkmasına neden olmuştur.

İngiltere'de ortaya çıkıp yaygınlaştığı biçimiyle "Eğitimde Drama" (Drama in Education), özellikle 1950'li yıllardan beri çocukları yaşadıkları dönemin farkına ve bilincine vardırarak üzere yöntem odaklı olarak gelişmiştir.

Eğitimde drama, İngiltere üzerinden diğer ülkelere özellikle Dorothy Heathcote'un uluslararası atölye çalışmaları ile yayılmış, okulların eğitim programlarında yer almıştır.

ABD, Avustralya, Kanada ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde daha çok öğretim yöntemi ve bilgisi boyutuna odaklanan özgün çalışmalar olarak algılanan kavram, Yaratıcı Drama (Creative Drama) olarak adlandırılmaktadır.

Yaratıcı dramadan tarihsel gelişimini anlatan, Harriet-Finlay Johnson'un "Öğretimde Dramatik Yöntem" (1912) adlı kitabı bu alanın öncülerinden biri olduğunu göstermektedir. Johnson, çocukların doğal dili olan dramatik oyunlar aracılığı ile görerek ve yaparak daha iyi öğrenmediği düşüncesini savunur. Johnson, yaratıcı dramayı "bilmek için olan isteğin artması" olarak değerlendirmektedir. **Harriet-Finlay Johnson, dramayı öğretim programındaki temaları öğretme konusunda denemiştir.**

Caldwell Cook, "Oyun Yolu" (1917) adlı kitabında oyun etkinliğinin eğitimin temeli olduğunu savunmuştur. Caldwell Cook'a göre yapmak, oynamak ve kendiliğinden öğrenmek için anahtar kavramlardır. Cook, oyunu bir araç olarak İngilizce öğretiminde kullanmıştır.

Drama/Tiyatro eğitmeni ve kuramcısı olan Brian Way; "Yaratıcı drama eğitimi çocukların profesyonel aktörler olarak yetiştirilmesi için mi sürdürülmeli ya da sadece çocukların imgeleminin kaynağını oluşturan yaşantıların kullanıldığı süreçler olarak mı sürdürülmelidir, yaşantı odaklı sürdürülen yaratıcı drama eğitimsel değerini kendiliğinden içinde barındırmakta mıdır?" sorgulamasıyla öğretmen merkezli, geleneksel, metinler üzerinden ve metinlere bağlı kalınarak sürdürülen çalışmaları, çalışmaların sonucunda gösteri yapılacak biçimde yapılandırılmasını eleştirmiş; süreç odaklı, öğrencilerin yaşantılarından yola çıkılarak sürdürülen süreçleri savunmuş ve yaratıcı dramanın amacını belirlemek için yapılan tartışmaları kutuplaştırmıştır. Bu tartışmaların sonucunda yeni bir anlayış olarak "Eğitimde Yaratıcı Drama" kavramı alandaki adını almıştır. Öğretmen yetiştiren yüksekokullarda Dorothy Heathcote ve Gavin Bolton gibi önemli uygulayıcılar, dramada uzmanlaşmaya gidecek yolları açan ve öğretmenlerin gelişimlerini hedefleyen eğitimler vermişler, drama ve tiyatronun okul eğitim programlarına girerek öğrenciler için yaratıcı öğrenme alanları olarak geliştirilmesine katkı getirmişlerdir. Bu çalışmaların, İngiltere'deki drama gelişimine etkisi çok olmuştur. İngiltere'de eğitimde drama çalışmaları, bu zaman diliminde öğretmenlerin, keşifler için rol içinde öğrencilerle birlikte bir alan düzenlediği, bunun hem yaratıcı bir oturma hem de öğrenim aracı olarak yani yöntem olarak değerlendirildiği bir süreci kapsamıştır.

Temel Kavramlar

İçinde pek çok oyun ve canlandırma etkinliklerinin olduğu eğitimde drama; dramatik, dramatik oyun, dramatisasyon, çocuk tiyatrosu gibi bazı kavramlarla karıştırılmaktadır. Birbirinden farklı anlamlarda olan ancak birbirleriyle de ilişkili olan bu kavramların açıklanmasında yarar bulunmaktadır.

Temel Kavramlar

Drama; içinde eylem olan, tüm yaşam durumlarını geniş ölçüde içeren her türlü etkinliktir.

Dramatik ise insanda içsel bir yaşantının, gerilimin olması durumudur. Dramatik sözcüğü buna ek olarak etkileyici, ani, birdenbire olan ve genellikle sürpriz hissi veren heyecanlı an; içinde gerilim, çatışma, karşıtlıklar bulunan olaylardır. Dramatik, içinde çatışma ve eylem gibi iki önemli öge barındırır. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi drama ve dramatik sözcüklerinin ilk anlamı acıklı, hüznü eylemler demek değildir.

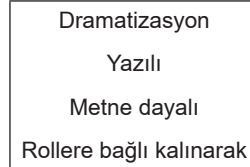
Dramatik oyun, oynayanların keşfettikleri ve çevrelerindeki tüm karakterleri ve hareketleri çoğunlukla taklit ettikleri özgür bir ortamda oynanan oyundur. Çocukların oynadığı evcilik ve doktorculuk oyunları, doğal gelişiminin bir parçası olan dramatik oyunların tipik örnekleridir.

Bu oyunlarda imgelemeye dayalı oyunlar daha yoğundur ve bu oyunlarda daha önceden hazırlanmış öyküler bulunmaz.

- Dramatik oyun; oyuna benzese de oyundan farklıdır.
- Bir grup gerektirir, bireysel değildir.
- Taklit (öykünme) içerir.
- Kendiliğinden gelişir.
- Başlangıcı ve sonu olmayabilir, anlıktır, süresi kestirilemez.
- Doğaçlama odaklı ve gelişimini gündelik yaşantılardan alır.

Dikkat!

Dramatisasyon, daha çok yazılı bir metne dayalı olarak bir konunun, öykünün, masalın ya da bir durumun oyunlaştırılması anlamında kullanılır.

Dramatisasyon kavramı daha önce de değinildiği gibi eğitim tarihimizde, eğitim programlarında bir öğretim yöntemi olarak yer almıştır. 1980'li yıllardan sonraki eğitim bilim çalışmalarında eğitimde drama ya da yaratıcı drama kavramları kullanılmaya başlanmıştır.

Dramatisasyonda konunun, metnin seçimi, rollerin dağıtımı daha çok drama eğitmeni ya da öğretmen tarafından yapılır. Katılımcılar öğretmen tarafından verilen rollere bağlı olarak beden dili ya da sözel olarak canlandırma yapar, kendilerine verilen metinde bulunan karakterleri canlandırır.

2025

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB-AGS ÖABT

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ İLKOKULDA TEMEL FEN BİLİMLERİ KONU ANLATIMLI

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. AŞ'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği İlkokulda Temel Fen Bilimleri Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6128-01-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

15. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

Bu kitap, MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği Alan Bilgisi Dersi İlkokulda Temel Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) bölümündeki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinmeniz ve soruları kolaylıkla çözebilmeniz amacıyla farklı soru çeşitleri ile kendinizi geliştirmeniz sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuzluk etmek için hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS ÖABT’de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla da önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

PEGEM Akademi

Kitabın içeriği, MEB’in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM’nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

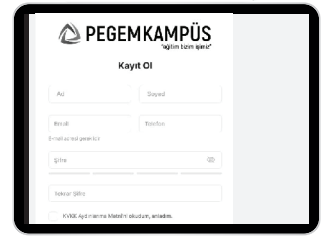

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

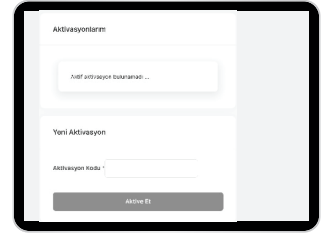
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

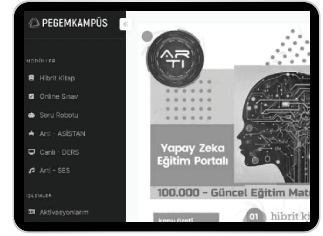
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

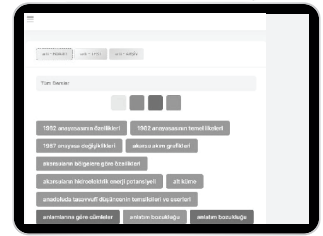
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

İÇİNDEKİLER

FİZİK

1. Bölüm Fiziğin Uğraş Alanı.....	1
2. Bölüm Basınç.....	7
3. Bölüm Sıvıların Kaldırma Kuvveti.....	16
4. Bölüm Isı ve Sıcaklık.....	22
5. Bölüm Hareket.....	28
6. Bölüm Yeryüzünde Hareket.....	37
7. Bölüm Dinamik.....	44
8. Bölüm İş, Güç ve Enerji.....	52
9. Bölüm Elektrik.....	61
10. Bölüm Dalgalar.....	75
Kaynakça.....	80

KİMYA

1. Bölüm Madde.....	81
2. Bölüm Atom Yapısı.....	102
3. Bölüm Periyodik Çizelge.....	112
4. Bölüm Bileşikler.....	129
5. Bölüm Kimyasal Tepkimeler.....	143
6. Bölüm Mol Kavramı.....	154
7. Bölüm Stokiyometri.....	166
8. Bölüm Gazlar.....	181
9. Bölüm Çözeltiler.....	201

BİYOLOJİ

1. Bölüm Canlıların Ortak Özellikleri ve Canlıların Temel Bileşenleri.....	230
2. Bölüm Canlıların Çeşitliliği.....	251
3. Bölüm Çevre Bilimi.....	266
4. Bölüm Hücre.....	282
5. Bölüm Hücre Bölünmeleri ve Üreme.....	300
6. Bölüm Kalıtım ve Evrim.....	318
7. Bölüm Fotosentez ve Solunum.....	332
8. Bölüm Bitki Biyolojisi.....	341
9. Bölüm Hayvansal Dokular ve İskelet - Kas Sistemi.....	362
10. Bölüm Dolaşım ve Solunum Sistemi.....	369
11. Bölüm Sindirim ve Boşaltım Sistemi.....	381
12. Bölüm Denetleyici ve Düzenleyici Sistemler ..	391
KAYNAKÇA.....	406

FİZİĞİN UĞRAŞ ALANI

Doğa olaylarından canlı varlıklarla ilgili olanlar biyolojinin, maddenin yapısal özellikleriyle ilgili olanlar kimyanın, maddenin yapısal özellikleri dışında kalan özellikler ve bunlar üzerinde gerçekleşen olaylar ise fiziğin konusudur. Fizik yasa ve teorilerinin ifade edilmesinde matematik vazgeçilmez bir dildir. **Fizik**, madde ve enerji arasındaki etkileşimi inceleyen ve doğada gerçekleşen olaylarla ilgili mantıklı açıklamalar üretmeye çalışan uygulamalı bir bilim dalıdır. Bu bilim dalında çalışan bilim insanları fizikçi adını alırlar.

Bir fizikçi, fizik biliminin sınınanabilir, sorgulanabilir, yanlışlanabilir ve delillere dayandırılabilir olduğunu bilir. Aynı zamanda bilimsel bir bilginin her zaman mutlak doğru olmadığını unutmadan doğada gerçekleşen olayları inceleyerek bu olayların hem sebeplerini hem de sonuçlarını açıklamaya çalışır. Fizik, insan yaşamının her anında vardır. Bundan dolayı, fiziğin değişik alt alanları vardır. Bu alt alanların neler olduğu ve inceledikleri konular, aşağıda kısaca tanıtılmıştır.

Mekanik

Cisimlerin nasıl hareket ettiklerini ve nasıl etkileştiklerini inceler.

Termodinamik

Enerjinin madde içinde nasıl yayıldığını ve nasıl iletildiğini inceler.

Manyetizma

Dünya'nın manyetik alanını, manyetik maddelerden ve elektrik akımından oluşan manyetik alanı inceler.

Optik

Işıkla ilgili olayları, ışığın saydam ortamlardaki davranışını inceler.

Elektrik

Maddenin yapısındaki elektron ve protonların sahip olduğu elektrik yükleri ile bunların neden olduğu elektriksel alan ve elektriksel kuvveti inceler.

Katı Hâl Fiziği

Yoğun hâldeki maddelerin, elektriksel, manyetik, optik ve esneklik özelliklerini inceler.

Atom Fiziği

Atomların yapısını oluşturan unsurların birbirleriyle nasıl etkileştiğini inceler.

Nükleer Fizik

Atom çekirdeğinin yapısını ve kararsız çekirdeklerin nasıl ışığa yaptıklarını inceler.

Örnek

Mekanik	☒	Çekirdekte protonun yer alması
Nükleer fizik	☒	Uçakların uçurulması
Optik	☒	Gökkuşuğu
Katı hâl fiziği	☒	Radyasyon
Atom fiziği	☐	

Yukarıda fiziğin alt alanları ile uğraştığı konular verilmiştir.

Buna göre, alt alanlar ile açıklamalar doğru olarak eşleştirildiğinde hangi alt alan boşta kalır?

- A) Mekanik
- B) Nükleer fizik
- C) Optik
- D) Katı hâl fiziği
- E) Atom fiziği

Çözüm:

Uçakların uçurulması mekaniğe, radyasyon nükleer fiziğe, gökkuşuğu optiğe çekirdekte protonun yer alması atom fiziğine girer ve katı hâl fiziği boşta kalır.

Cevap D

FİZİĞİN DOĞASI

Gözlem, bir olayla ilgili olarak duyu organları ya da araç ve gereçler kullanılarak yapılan incelemelerdir. Fiziksel bir olay, duyu organlarını güçlendirerek birtakım teknolojik araçlarla gözlenir.

Fizikle ilgili bir olay iki tür gözlem yapılarak incelenir. Bunlardan ilki nitel gözlem, ikincisi ise nicel gözlemdir.

Nitel gözlem, herhangi bir ölçme aracı kullanmadan beş duyu organı kullanılarak yapılan gözlem türüne denir.

Bu gözlemler kesinlik ifade etmez, hata payı çoktur, yanıltıcıdır, güvenilir değildir. Duruma ve kişiye göre değişebilir. Objektif değildir.

Nicel gözlem, duyu organları ile birlikte ölçme araçları da kullanılarak yapılan gözlem türüne denir. Duruma ve kişiye göre değişmez. Bilimsel önem taşır ve güvenilir bir gözlemdir. Bilimde en çok kullanılan gözlem çeşididir.

Örnek

Aşağıdakilerden hangisi nicel gözleme girmez?

- A) Bileziğin kütesini eşit kollu terazi kullanarak bulma
- B) Kumaşın boyunu mezura kullanarak bulma
- C) Taşın hacmini su dolu dereceli silindir kullanarak bulma
- D) Suyun sıcaklığını parmağımızı içine sokarak bulma
- E) Afyon ile Ankara arasındaki karayolunun uzunluğunu otomobilin kilometre sayacı ile bulma

Çözüm

A, B, C, E seçeneklerinde duyu organları ile birlikte ölçme araçları da kullanılmıştır. Ancak D seçeneğinde sadece duyu organları kullanılmıştır.

Cevap D

Temel ve Türetilmiş Büyüklükler

Kendi başına ifade edildiğinde bir anlamı olan büyüklüklere **temel büyüklük** denir.

Temel Büyüklük

Büyüklük	Sembolü	Birimi	Ölçüm Aleti
Kütle	m	kilogram (kg)	Eşit kollu terazi
Zaman	t	saniye (s)	Kronometre
Uzunluk	ℓ	metre (m)	Metre
Sıcaklık	T	kelvin (K)	Termometre
Işık şiddeti	I	candela (cd)	Fotometre
Akım şiddeti	i	Amper (A)	Ampermetre
Madde miktarı	A	Mole (mol)	

Türetilmiş Büyüklükler

Büyüklük	Sembolü	Birimi
Ağırlık	G	Newton
Kuvvet	F	Newton
Enerji	E	Joule
Güç	P	$\frac{\text{joule}}{\text{saniye}}$
İvme	a	$\frac{\text{metre}}{\text{saniye}^2}$
Hız	v	$\frac{\text{metre}}{\text{saniye}}$
Basınç	P	$\frac{\text{Newton}}{\text{metre}^2}$

2025

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB-AGS ÖABT

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ İLKOKULDA TEMEL MATEMATİK KONU ANLATIMLI

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediye

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. AŞ'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği İlkokulda Temel Matematik Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6128-01-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

15. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

Bu kitap, MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği Alan Bilgisi Dersi İlkokulda Temel Matematik bölümündeki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinmeniz ve soruları kolaylıkla çözebilmeniz amacıyla farklı soru çeşitleri ile kendinizi geliştirmeniz sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuzluk etmek için hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS ÖABT'de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla da önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538 594 92 40 numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

PEGEM Akademi

Kitabın içeriği, MEB'in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM'nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

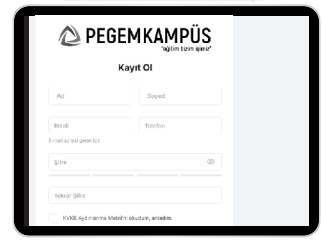

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

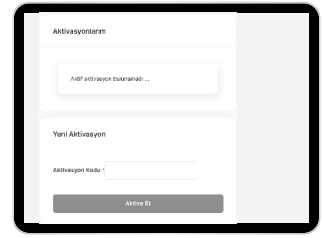
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

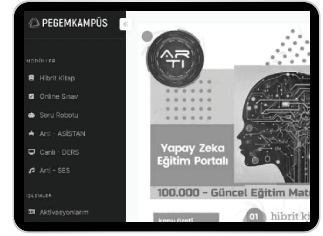
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

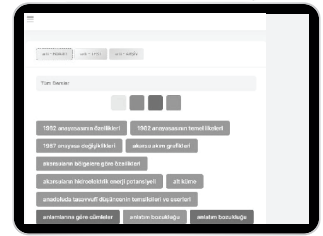
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

İÇİNDEKİLER

MATEMATİK

1. BÖLÜM: KÜMELER

Kümelerin Gösterilişi.....	3
1. Ortak Özellik Yöntemi	3
2. Liste Yöntemi	3
3. Venn Şeması Yöntemi	3
4. Boş Küme	3
5. Alt Küme	3
Evrensel Küme	5
Kümenin Tümlenyeni.....	5
Özellikler	5
Kümelerin Kesişimi	5
Kümelerin Birleşimi.....	6
Kesişim ve Birleşimin Özellikleri	6
İki Küme Farkı	6
Özellikler	7
Çözümlü Test	8
Çözümler	10

2. BÖLÜM: SAYILAR

Rakam	12
Sayı	12
Doğal Sayılar	12
Tam Sayılar	13
Rasyonel Sayılar.....	13
İrrasyonel (Rasyonel Olmayan) Sayılar	13
Tek ve Çift Sayılar	13
Pozitif ve Negatif Sayılar	14
Ardışık Sayılar.....	14
Asal Sayılar	15
Asal Çarpanlarına Ayırma.....	15
Aralarında Asal Sayılar	16
Çözümlü Test	18
Çözümler	20

3. BÖLÜM: BASAMAK KAVRAMI VE TABAN ARİTMETİĞİ

Taban Aritmetiği.....	21
10 Tabanındaki Bir Sayının Herhangi Bir Tabanda Yazılması.....	22
Herhangi Bir Tabandaki Sayının Başka Bir Tabanda Yazılımı.....	22
a Tabanındaki Sayının a^n Tabanındaki Yazılımı.....	22
Herhangi Bir Tabana Göre İşlemler	23
Çözümlü Test	24
Çözümler	26

4. BÖLÜM: BÖLME, BÖLÜNEBİLME, EBOB - EKOK

Bölme ve Kalan Özellikleri.....	28
Bölünebilme Kuralları	28
2 ile Bölünebilme.....	28
3 ile Bölünebilme.....	28
4 ile Bölünebilme.....	28
5 ile bölünebilme	29
7 ile Bölünebilme.....	29
8 ile Bölünebilme.....	29
9 ile Bölünebilme.....	29
11 ile Bölünebilme.....	29
EBOB - EKOK	30
Çözümlü Test	32
Çözümler	34

5. BÖLÜM: ÜSLÜ VE KÖKLÜ İFADELER

Üslü İfadeler	36
Özellikler	36
Köklü İfadeler.....	39
Özellikler	39
Çözümlü Test	42
Çözümler	44

6. BÖLÜM: ORAN - ORANTI

Oran	46
Orantı.....	46
Özellikler	46
Orantı Çeşitleri.....	47
1. Doğru Orantı	47
2. Ters Orantı	47
3. Bileşik Orantı.....	47
Aritmetik Ortalama.....	48
Geometrik Ortalama	48
Harmonik Ortalama	48
Dördüncü Orantılı	48
Çözümlü Test	49
Çözümler	51

7. BÖLÜM: ÇARPANLARINA AYIRMA VE ÖZDEŞLİKLER

Dağılıma Özelliği	53
Ortak Çarpan Parantezine Alma.....	53
Gruplandırma	53
Özdeşlikler.....	53
1. İki Kare Farkı.....	53
2. Tam Kare.....	54
3. Küp Açılımı.....	55
4. İki Küp Toplamı ve Farkı	55
5. Üç Terimli İfadeler	55
Sadeleştirme.....	55
Çözümlü Test	57
Çözümler	59

8. BÖLÜM: BİRİNCİ DERECEDEN BİR BİLİNMEYENLİ DENKLEMLER

Birinci Dereceden İki Bilinmeyenli Denklem Sistemleri.....	61
1. Yok Etme Metodu.....	61
2. Yerine Koyma Metodu.....	62
Çözümlü Test	63
Çözümler	65

9. BÖLÜM: PROBLEMLER

1. Sayı, Kesir Problemleri	67
Çözümlü Test	71
Çözümler	73
2. Yaş Problemleri	75
Çözümlü Test	77
Çözümler	79
3. İşçi Problemleri.....	82
Çözümlü Test	84
Çözümler	86
4. Hareket Problemleri.....	89
Çözümlü Test	91
Çözümler	93
5. Yüzde Problemleri	96
Çözümlü Test	98
Çözümler	100
6. Karışım Problemleri.....	102
Çözümlü Test.....	104
Çözümler	106

10. BÖLÜM: İKİNCİ DERECEDEKİ DENKLEM VE EŞİTSİZLİK

İkinci Dereceden Denklem Köklerinin Bulunması.....	108
1. Çarpanlara Ayırma Yöntemi.....	108
2. Diskriminant Yöntemi.....	108
İkinci Dereceden Denklem Kökleri ile Katsayıları Arasındaki Bağlılıklar.....	109
Kökleri Bilinen İkinci Dereceden Denklemin Yazılımı.....	110
İkinci Dereceden Eşitsizlikler.....	110
Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Eşitsizlikler.....	111
İkinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Eşitsizlikler.....	111
Tablo Çizimi.....	112
Eşitsizlik Sistemleri.....	114
İkinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklem Çözmeden Köklerin İşaretinin İncelenmesi.....	115
İkinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklem Köklerinin Bir Reel Sayı ile Karşılaştırılması.....	116
Çözümlü Test.....	117
Çözümler.....	119

11. BÖLÜM: BAĞINTI VE FONKSİYON

Sıralı İkili.....	121
Sıralı İkililerin Eşitliği.....	121
İki Kümenin Kartezyen Çarpımı.....	121
Kartezyen Çarpımının Özellikleri.....	122
Analitik Düzlem (Dik Koordinat Sistemi).....	122
Bağıntı.....	123
Bağıntı Sayısı.....	123
Bağıntının Tersisi.....	124
Bağıntının Grafiği.....	125
Bağıntının Özellikleri.....	125
Denklik ve Sıralama Bağlılığı.....	128
Fonksiyon.....	129
Fonksiyonun Grafiği.....	131
Fonksiyon Çeşitleri.....	132
Fonksiyon Sayısı.....	134
Bir Fonksiyonun Tersisi.....	134
Fonksiyonların Bileşkesi.....	137
Fonksiyonlarda Dört İşlem.....	137
Permütasyon Fonksiyon.....	137
Tek ve Çift Fonksiyon.....	140
İki Fonksiyonun Birbiri Cinsinden İfadesi.....	140
Grafik Okuma.....	141
Çözümlü Test.....	142
Çözümler.....	144

12. BÖLÜM: İŞLEM VE ÖZELLİKLERİ

İşlem.....	146
İşlemin Özellikleri.....	146
a) Kapalılık Özelliği.....	146
b) Değişme Özelliği.....	147
c) Birleşme Özelliği.....	147
d) Dağılım Özelliği.....	148
e) Birim (Etkisiz) Eleman.....	148
f) Ters eleman.....	148
g) Yutan Eleman.....	149
Grup.....	150
Çözümlü Test.....	151
Çözümler.....	153

GEOMETRİ

1. BÖLÜM: DOĞRUDA AÇI-ÜÇGEN

Doğruda Açılar.....	156
Üçgen.....	156
Cevaplı Test - I.....	161
Cevaplı Test - II.....	163
Cevaplı Test - III.....	165
Cevaplı Test - IV.....	167

2. BÖLÜM: ÇOKGENLER

Çokgen.....	169
Dörtgen.....	170
Paralelkenar.....	170
Dikdörtgen.....	171
Eşkenar Dörtgen.....	171
Kare.....	171
Deltoit.....	171
Yamuk.....	171
Cevaplı Test - I.....	173
Cevaplı Test - II.....	175

3. BÖLÜM: ÇEMBER VE DAİRE

Çemberde Açılar.....	177
Çemberde Uzunluk.....	178
Ortak Dış ve İç Teğet.....	179
Kiriş.....	179
Daire.....	179
Cevaplı Test - I.....	180

4. BÖLÜM: NOKTANIN VE DOĞRUNUN ANALİTİĞİ

Noktanın Analitik İncelenmesi.....	183
Analitik Düzlem.....	183
İki Nokta Arasındaki Uzaklık.....	183
Doğrusal Noktalar.....	184
Bir Doğru Parçasının Orta Noktasının Koordinatlarının Bulunması.....	184
Paralelkenar Köşe Noktalarının Koordinatlarının Bulunması.....	184
Doğrusal Olmayan Noktalar.....	184
Doğrunun Analitik İncelenmesi.....	185
İki Noktası Bilinen Doğrunun Denklemi.....	185
Denklemi Bilinen Doğrunun Eğimi.....	186
Doğrunun Denklemleri.....	186
Özel Doğrular.....	187
İki Doğrunun Birbirine Göre Durumları.....	187
Doğrusal Denklem Sistemleri.....	187
Doğru Demeti.....	188
Bir Noktanın Bir Doğruya Olan Uzaklığı.....	188
Paralel İki Doğru Arasındaki Uzaklık.....	188
Simetrikler.....	188
Noktanın Simetriği.....	188
Doğrunun Simetriği.....	191
Eşitsizlikler.....	192
Cevaplı Test.....	193

5. BÖLÜM: KATI CİSİMLER

Kati Cisimler.....	195
Cevaplı Test.....	196
Çıkmış Sorular.....	199
Çözümler.....	200

ALAN BİLGİSİ

KÜMELER

Küme kavramının tanımı olmamakla beraber, belli (iyi tanımlanmış) öğelerden meydana gelmiş anlamlı nesnelere topluluğudur.

Bir kümeyi meydana getiren öğelerin her birine kümenin elemanı denir ve " \in " sembolü ile gösterilir. Kümeye ait olmayan elemanlar " \notin " elemanı değil sembolü ile gösterilir.

Bir A kümesinin eleman sayısı $s(A)$ ile gösterilir.

Küme içerisinde tekrarlı eleman bulunmaz. Kümenin elemanlarının, küme içerisinde yer değiştirmesi kümeyi değiştirmez.

Kümelerin Gösterilişi

1. Ortak Özellik Yöntemi

Kümenin elemanlarının ortak özelliklerini belirterek küme ifade edilir.

Örnek

i. A kümesi, mutlak değerce 6'dan küçük tam sayıların kümesi ise

$$A = \{x: |x| < 6, x \in \mathbb{Z}\}$$

ii. B kümesi, ardışık tek sayıların kümesi ise

$$B = \{x: x = 2n - 1, n \in \mathbb{Z}\} \text{ ile gösterilir.}$$

2. Liste Yöntemi

Kümenin elemanları, $\{ \}$ sembolünün içine birbirlerinden virgülle ayrılarak yazılır.

Örnek

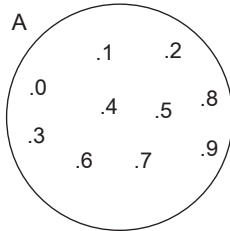
A kümesi bir basamaklı tek doğal sayılar ise $A = \{1, 3, 5, 7, 9\}$ ile gösterilir.

3. Venn Şeması Yöntemi

Kümenin elemanları, kapalı bir eğri içinde, elemanların yanına nokta konularak yazılır.

Örnek

A kümesi, rakamların oluşturduğu küme ise

şeklinde gösterilir.

4. Boş Küme

Hiçbir elemanı olmayan kümeye boş küme denir. Boş küme, $\{ \}$ veya \emptyset şeklinde gösterilir.

Örnek

$A = \{x: x^2 + 4 = 0, x \in \mathbb{R}\}$ kümesi $x^2 + 4 > 0$ olduğundan boş kümedir.

$$A = \{ \} \text{ veya } A = \emptyset, s(A) = 0 \text{ 'dır.}$$

5. Alt Küme

A ve B iki küme olmak üzere, B kümesinin her elemanı A kümesinin de elemanı ise B kümesi A kümesinin alt kümesidir veya A kümesi B kümesini kapsar denir.

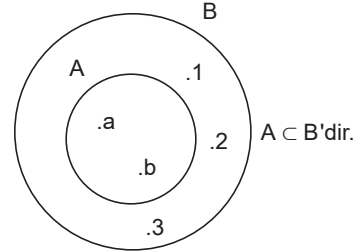
$B \subset A$ veya $A \supset B$ şeklinde gösterilir.

\subset : alt küme sembolü

\supset : kapsar sembolü

Örnek

i.

ii. $A = \{1, 2, 3\}$ kümesinin alt kümeleri

$\{1\}, \{2\}, \{3\}, \{1, 2\}, \{1, 3\}, \{2, 3\}, \{1, 2, 3\}, \{ \}$ olmak üzere, 8 tanedir.

i. Her küme kendisinin alt kümesidir. $A \subset A$

ii. Boş küme, her kümenin alt kümesidir.

$\emptyset \subset A$

Not!

Alt Küme Sayısı

n elemanlı bir kümenin alt kümelerinin sayısı 2^n dir.

Örnek

$$A = \{a, 1, \{1\}, 2, \{1, 2\}, \emptyset, 7\}$$

kümesinin kaç tane alt kümesi vardır?

- A) 16 B) 32 C) 64
D) 128 E) 256

Çözüm

A kümesi 7 elemanlı bir küme olduğundan alt küme sayısı $2^7 = 128$ 'dir.

Cevap D

Örnek

$$A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$$

kümesinin alt kümelerinin kaç tanesinde 1 elemanı bulunur, 2 elemanı bulunmaz?

- A) 8 B) 16 C) 24
D) 32 E) 48

Çözüm

Alt kümelerin içinde 2 elemanın bulunması istenmiyorsa 2, kümeden atılır, 1 elemanı bulunacak ise 1 kümeden çekilir ve kalan $\{3, 4, 5, 6\}$ elemanları ile $2^4 = 16$ tane alt küme yazılır. Bu alt kümelerin içinde 1 elemanı dâhil edildiğinde, alt küme sayısı değişmez. O hâlde 16 alt kümede 1 bulunur, 2 bulunmaz.

Cevap B

n elemanlı bir kümenin r elemanlı alt kümelerinin sayısı n 'nin r 'li kombinasyonu ile bulunur. n 'nin r 'li kombinasyonu

$$C(n, r) = \binom{n}{r} = \frac{n!}{(n-r)! \cdot r!} \text{ 'dir.}$$

i. $\binom{n}{0} = \binom{n}{n} = 1$

ii. $\binom{n}{1} = \binom{n}{n-1} = n$

iii. $\binom{n}{r} = \binom{n}{k} \Rightarrow n = r + k$ veya $n = k$ 'dir.

iv. $\binom{n}{0} + \binom{n}{1} + \binom{n}{2} + \dots + \binom{n}{n} = 2^n$ 'dir.

v. $\binom{n-1}{r-1} + \binom{n-1}{r} = \binom{n}{r}$

Not!

Örnek

$$A = \{a, b, c, d, e\}$$

kümesinin üç elemanlı alt kümelerinin kaçında a bulunur?

- A) 24 B) 18 C) 12
D) 8 E) 6

Çözüm

a elemanı alt kümelerde bulunacak ise a kümeye yerleştirilir ve diğer 4 elemandan a'nın yanına herhangi 2 eleman seçilir.

$$\{a, -, -\} \quad \{b, c, d, e\}$$

$$\binom{4}{2} = \frac{4!}{2! \cdot 2!} = \frac{24}{2 \cdot 2} = 6 \text{ 'dir.}$$

Cevap E

Örnek

$$A = \{a, b, c, d, e\}$$

kümesinin üç elemanlı alt kümelerinin kaçında a bulunur, b bulunmaz?

- A) 24 B) 18 C) 12 D) 6 E) 3

Çözüm

Alt kümelerde a bulunacak, b bulunmayacak ise a kümeye yerleştirilip b kümeden atıldığında kalan 3 elemandan a'nın yanına 2 eleman seçilir.

$$\{a, -, -\} \quad \{c, d, e\}$$

$$\binom{3}{2} = \frac{3!}{2! \cdot 1!} = \frac{6}{2} = 3 \text{ 'tür.}$$

Cevap E

Özalt Küme

Bir kümenin kendisinden farklı alt kümelerine o kümenin özalt kümeleri denir.

Örnek

$A = \{a, b\}$ kümesinin özalt kümeleri; $\{a\}, \{b\}, \emptyset$ olmak üzere 3 tanedir.

2025

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB-AGS ÖABT

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜ TÜRKİYE COĞRAFYASI VE JEOPOLİTİĞİ KONU ANLATIMLI

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediye

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. AŞ'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği Türk Tarihi ve Kültürü, Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6128-01-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

15. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

Bu kitap, MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi (Türk Tarihi ve Kültürü, Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği) kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS ÖABT'de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir. Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir.

Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

PEGEM Akademi

Kitabın içeriği, MEB'in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM'nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

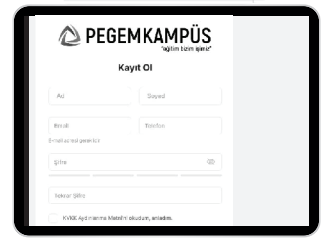

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

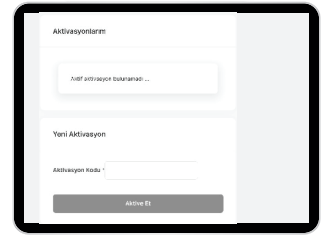
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

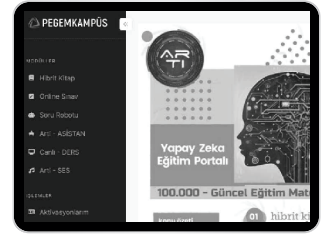
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

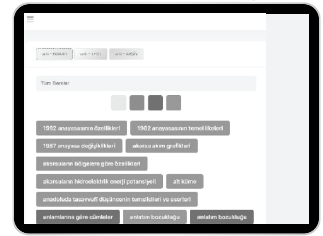
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

İÇİNDEKİLER

TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜ

1. BÖLÜM: TÜRK SİYASİ TARİHİ

Genel Türk Tarihi	2	1924 Anayasası'nın Kabul Edilmesi	70
İslamiyet Öncesi Türk Tarihi	2	Halifelğin Kaldırılması	71
İslamiyet'ten Önceki Türk Devletleri	3	Şeriye ve Evkaf Vekaleti'nin Kaldırılması (3 Mart 1924)	71
Türk İslam Tarihi	8	Ordunun Siyasetten Ayrılması	71
Anadolu'da Kurulan İlk Türk Devletleri	11	Atatürk Dönemi Siyasi Partiler ve Çok Partili Hayata Geçiş Çabaları	71
Moğol İstilasından Sonra Kurulan Bazı Türk Devlet- leri	17	Cumhuriyet Halk Fırkası	72
Osmanlı Devleti	21	Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası.....	72
Beylikten Devlete (1302-1453)	21	Şeyh Sait İsyanı.....	72
Dünya Gücü Osmanlı Devleti (1453-1595).....	24	Mustafa Kemal Paşa'ya Suikast Girişimi.....	72
Arayış Yılları (XVII. Yüzyıl)	28	Serbest Cumhuriyet Fırkası	72
XVIII.Yüzyılda Değişim ve Diplomasi	31	Menemen Olayı	73
En Uzun Yüzyıl (1800 - 1922)	35	Bursa Olayı.....	73
II. Meşrutiyet Dönemi.....	46	Vagon Lits Olayı	73
Türkiye Cumhuriyeti Devleti Tarihi	54	Razgrat Olayı.....	73
I. Dünya Savaşı Sonunda Osmanlı Devleti	54	Dersim Olayları.....	73
Millî Mücadele'nin Hazırlık Dönemi	55	Hükümet Değişikliği	73
Samsun Raporu.....	56	Atatürk İlke ve İnkılapları	73
Havza Genelgesi	56	Atatürkçülük ve Atatürk İlkeleri	80
Amasya Genelgesi	56	Atatürk Sonrası Türkiye Siyaseti	81
Erzurum Kongresi.....	57	İsmet İnönü Dönemi	81
Sivas Kongresi.....	57	Adnan Menderes Dönemi.....	82
Amasya Görüşmeleri.....	58	Yumuşama Dönemi'nde Türkiye	83
Misakımillî'nin Kabul Edilmesi.....	58	Küreselleşme Dönemi'nde Türkiye	85
TBMM'nin Açılması.....	58	Çağdaş Türk Devletleri ve Toplulukları	88
Sevr Antlaşması	60	Kafkasya.....	88
Kurtuluş Savaşı Dönemi	60	Orta Asya (Batı Türkistan)	88
Doğu Cephesi	60	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.....	89
Güney Cephesi.....	61	Balkanlar.....	89
Batı Cephesi	61	Ukrayna ve Kırım Tatarları	89
Mudanya Ateşkesi Hükümleri.....	63	Rusya Federasyonu'ndaki Türk Toplulukları	89
Lozan Antlaşması	64	Çözümlü Test	90
Millî Mücadele'nin Sanata ve Edebiyata Yansımaları.....	65	Çözümler	93
Kurtuluş Savaşı'nda Öncü Kadınlar.....	66		
Atatürk Dönemi Dış Politikası	67		
1923-1932 Yılları Arasında Türk Dış Politikası.....	67		
1932-1938 Dönemi Dış Politikası	68		
Atatürk Dönemi İç Gelişmeler.....	69		
Teşkilat-ı Esasiye'nin İlanı	69		
Saltanatın Kaldırılması	69		
II. TBMM'nin Açılması.....	70		
Ankara'nın Başkent Olması	70		
Cumhuriyet'in İlan Edilmesi	70		

2. BÖLÜM: TÜRK KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

Türklerde Devlet Yönetimi	95
İslamiyet Öncesi Türklerde Devlet Yönetimi	95
Türk-İslam Devletlerinde Devlet Yönetimi	96
Osmanlılarda Devlet İdaresi	97
Türklerde Hukuk	101
İslamiyet Öncesi Türklerde Hukuk	101
Türk-İslam Devletlerinde Hukuk	101
Osmanlı Devleti'nde Hukuk	102
Türklerde Ordu	103
İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Ordu	103
Türk-İslam Devletlerinde Ordu	103
Osmanlı Devleti'nde Ordu	104
Kara Kuvvetleri	105
Deniz Kuvvetleri	107
Türklerde Sosyal Yapı	108
İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Sosyal Yapı	108
Türk-İslam Devletlerinde Sosyal Yapı	109
Osmanlı Devleti'nde Sosyal Yapı	109
Türklerde Ekonomi	112
İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Ekonomi	112
Türk-İslam Devletlerinde Ekonomi	113
Osmanlı Devleti'nde Ekonomi	116
Türklerde Din ve İnanış	123
İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Din ve İnanış	123
Türk-İslam Devletlerinde Din ve İnanış	124
Türklerde Dil, Edebiyat ve Yazı	124
İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Dil, Edebiyat ve Yazı	124
Türk-İslam Devletlerinde Dil, Edebiyat ve Yazı ..	126
Osmanlı Devleti'nde Dil, Edebiyat ve Yazı	126
Türklerde Eğitim ve Bilim	128
İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Eğitim ve Bilim	128
Türk-İslam Devletlerinde Eğitim ve Bilim	128
Osmanlı Devleti'nde Eğitim ve Bilim	131
Türklerde Sanat	135
İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Sanat	135
Türk-İslam Devletlerinde Sanat	136
Osmanlı Devleti'nde Sanat	140
Çözümlü Test	145
Çözümler	148

3. BÖLÜM: TÜRKİYE COĞRAFYASI VE JEOPOLİTİĞİ

Türkiye'nin Matematik (Mutlak) Konumu ve Sonuçları	153
Türkiye'nin Özel (Göreceli) Konumu ve Sonuçları	153
Türkiye'nin Jeopolitik Konumu	156
Medeniyetlerin Çıkış Noktası Türkiye	157
Dünyadaki Çatışma Bölgeleri ve Türkiye	157
Pakt - Birlikler ve Türkiye	158
Birleşmiş Milletler (BM)	158
Avrupa Birliği (AB)	159
Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ)	159
Arap Birliği (Arap Ligi)	159
G7 Ülkeleri	159
Gelişmekte Olan 8 Ülke (D8)	159
Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC)	159
İslam İş Birliği Örgütü (İİÖ)	160
Türkiye'nin Dünya Üzerindeki Coğrafi Konumu ve Avantajları	160
Türkiye'nin Sınırları	160
Cevaplı Test	162
Türkiye'nin Yer Şekilleri	164
Türkiye'nin Jeolojik Özellikleri	164
Jeolojik Zamanlarda Türkiye	164
Türkiye'de Orojenik Hareketler	166
Türkiye'de Epirojenik Hareketler	166
Türkiye'de Volkanizma	167
Türkiye'de Depremler	168
I. Dereceden Deprem Alanları	168
Türkiye'de Yeryüzü Şekillerinin Genel Özellikleri	169
Türkiye'nin Ovaları ve Platoları	170
Türkiye'nin Ovaları	170
Oluşum Yerlerine Göre Ovalar	171
Türkiye'nin Platoları	172
Toprak Oluşumu	172
1. Fiziksel (Mekanik) Çözülme	172
2. Kimyasal Çözünme	172

Türkiye'de Başlıca Toprak Tipleri.....	173	Türkiye'de Nüfusun Dağılımını Etkileyen Faktörler	201
Türkiye'de Topraklardan Yararlanma	174	Türkiye'de Nüfusun Seyrek Olduğu Yerler.....	201
Türkiye'de Heyelan.....	174	Türkiye'de Nüfusun Sık Olduğu Yerler	201
Türkiye'de Erozyon.....	174	Türkiye'de Nüfus Yoğunlukları	202
Türkiye Akarsuları.....	176	Türkiye Nüfusunun Özellikleri (Nüfus Yapısı)	203
Türkiye'de Akarsuların Oluşturduğu Aşındırma Şekilleri.....	178	Türkiye'de Nüfus Politikaları	204
Türkiye'de Akarsuların Oluşturduğu Biriktirme Şekilleri.....	179	Gelecekte Türkiye Nüfusu	205
Türkiye'de Rüzgârların Oluşturduğu Şekiller.....	180	Türkiye'de Göçler	205
Türkiye'de Buzulların Oluşturduğu Şekiller.....	180	1. Türkiye'de Nedenlerine Göre Göçler	205
Türkiye'nin Yer Altı Suları ve Kaynakları.....	181	2. Türkiye'de Mekanlara Göre Göçler.....	206
Türkiye'nin Kaplıca ve İlıcaları	182	İç Göçler	206
Türkiye'de Karstik Şekiller	183	Dış Göçler.....	206
Türkiye'de Dalgaların ve Akıntılarının Oluşturduğu Şekiller.....	184	3. Türkiye'de Zamana Göre Göçler	207
Türkiye'de Kıyı Tipleri	185	Sürekli Göçler	207
Türkiye'de Göller	186	Mevsimlik Göçler	207
A. Doğal Göller	186	Türkiye'de Yerleşme	207
B. Yapay (Baraj) Göller.....	187	Türkiye'de Yerleşmeyi Etkileyen Faktörler.....	209
Cevaplı Test.....	189	Türkiye'de Yerleşme Şekilleri	209
Türkiye'nin İklimini Etkileyen Faktörler ve Türkiye'de İklim Elemanları	191	Yerleşmelerin Sınıflandırılması	209
Matematik Konunun İklim Etkisi.....	191	Türkiye'de Mesken Tipleri.....	215
Özel Konunun İklim Etkisi.....	191	Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası	217
Türkiye'de Sıcaklık	191	Türkiye'nin Ekonomisini Etkileyen Faktörler	217
Türkiye'yi Etkileyen Basınç Merkezleri.....	193	Cevaplı Test.....	218
Türkiye'yi Etkileyen Rüzgârlar	193	Türkiye'de Arazi Kullanımı	220
Türkiye'de Nem ve Yağış.....	193	Türkiye'de Yer Şekillerinin Arazi Kullanımına Etkileri.....	220
Türkiye'de İklim Tipleri.....	194	Türkiye'de Topraklardan Yararlanma.....	221
Karadeniz İklimi	194	Türkiye'de Tarım (Ziraat)	221
Akdeniz İklimi.....	195	Türkiye'de Tarımı Etkileyen Doğal Faktörler.....	221
Karasal İklim	195	Türkiye'de Tarımı Etkileyen Beşerî Faktörler.....	222
Türkiye'nin Bitki Örtüsü.....	195	Bitkisel Üretim.....	223
Cevaplı Test.....	198	Türkiye'de Hayvancılık	227
Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme	200	Hayvancılığı Etkileyen Faktörler.....	228
Türkiye'de Nüfus Sayımları	200	Türkiye'de Hayvan Varlığı ve Coğrafi Dağılışı	228
Nüfus Artışı ve Sonuçları	200	Türkiye'de Ormanlık.....	230
		Ormanlardan Yararlanma ve Orman Ürünleri.....	230
		Ormanlığın Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi.....	230
		Cevaplı Test.....	231

Türkiye'de Madenler	233
Madencilik'in Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi	235
Türkiye'de Enerji	235
Türkiye'de Enerji Kaynakları	236
Türkiye'de Sanayi	238
Sanayinin Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi	239
Türkiye'de Sanayinin Gelişimi	239
Sanayide Planlı Devre	239
Sanayi Kolları	241
Cevaplı Test	243
Türkiye'de Ulaşım	245
Türkiye'de Ulaşımı Etkileyen Doğal ve Beşerî Faktörler	245
Türkiye'de Ticaret	248
Serbest Ticaret Bölgeleri	249
Türkiye'de Boru Hatları	250
Türkiye'de Kültür ve Turizm	251
Türkiye'de Turizmi Etkileyen Faktörler	251
Doğal Faktörler	251
Beşerî Faktörler	252
Türkiye'nin Turistik Değerleri	252
A. Doğal Güzellikler	252
B. Tarihî Değerler	253
Cevaplı Test	254
Bölgesel Kalkınma Projeleri	256
Zonguldak - Bartın - Karabük (ZBK) Projesi	256
Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP)	256
Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi	256
Doğu Anadolu Projesi (DAP)	257
Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)	257
Cevaplı Test - I	258
Cevaplı Test - II	260

TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜ

Sevgili arkadaşlar:

ÖSYM tarafından yapılan alan bilgisi sınavı kapsamında (ÖABT) 6 tane tarih sorusu bulunmaktadır. Bu soruların üç tanesi "Türk Tarihi ve Kültürü", diğer üç tanesi ise "Uygurlık Tarihi" konularındandır. "Türk Tarihi ve Kültürü" dersi KPSS içeriğinden de yabancı olmadığınız konulardır. Kitabımızın bu bölümünde konunun ana eksenini akademik kitap desteğiyle derinleştireceğiz. Olabildiğince az sözle çok şey anlatmaya çalışacağız.

Çok değerli arkadaşlar, zaman zaman; "Tarihin konusu bu kadar uç noktalara varıyor mu?" şeklinde düşünebilirsiniz. Sizi anlıyor, siteminizi ve rahatsızlığınızı da paylaşıyoruz. Lakin tarih sorularının içerik olarak ne kadar derinlere inebileceğini hepimize 2014 - 2015 - 2016 - 2017 - 2018 KPSS ve ÖABT sınavları göstermiştir. Pegem Ailesi olarak üzerimizdeki büyük yükün, sorumluluğun farkındayız. Bu bilinç içerisinde sizlerin ideallerinizi, ideal haline getirdik ve sizlere mahcup olmamak için eksiksiz bir kitap oluşturmak için çaba harcadık. ÖABT için hazırladığımız bu kitabın KPSS Tarih konularınız için de tamamlayıcı olacağını biliyor çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

GENEL TÜRK TARİHİ

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

Türklerin Adı

"Türk" adı etnik bir isim olmayıp siyasi bir ad olarak kullanılmıştır. Türk kelimesi, "Olgunluk çağı" (Kaşgarlı Mahmut), "Töre sahibi" (Ziya Gökalp), "Güç, kuvvet, kudret" (Nemeth), "Kanunla düzenlenmiş halk" (W. Barthold), "Miğfer" (Çin kaynakları), "Türemek, çoğalmak" (Arminius Wamberg), "devlete bağlı halk" (G. Dorfer (Dorfer) anlamlarında da kullanılmıştır. Araplar, Türk kelimesini terk edilmiş anlamında ifade etmiştir. Herodot ise Türk kelimesini "Deniz kıyısında oturan adam" olarak yorumlamıştır.

Türk kelimesinin yer aldığı Türklere ait ilk belge ise **Orhun Anıtları'dır**. Orhun kelimesinden "Türük" şeklinde söz edilmiştir. **Bizans** kaynaklarında, Orta Asya için "Türkiye" ifadesi kullanılmıştır. Türk kelimesi Kök Türklere ile siyasi bir kimlik kazanmıştır. Avrupalılar, XII.

yüzyıldan sonra Anadolu'ya "Türkiye" demiştir. Marco Polo, Anadolu'ya "Küçük Türkiye", Orta Asya'ya "Büyük Türkiye" demiştir.

Türklerin Anayurdu

Altay Dağları ve etrafı Türklerin ilk anayurdu. Anayurdun doğusunda Kingan Dağları; batısında Hazar Denizi; kuzeyinde Sibiry stepleri, Altay Dağları, Baykal Gölü, güneyinde ise Himalaya, Hindikuş, Karanlık Dağları bulunur.

Orta Asya'da bulunan en eski kültür merkezleri: **Anav, Afanasyevo, Kelteminar, Andronova, Karasuk, Tagar** şeklindedir.

- Anav (MÖ 4500-1000) Orta Asya'nın en eski kültürüdür.
- Minusinsk Bölgesi'nde ortaya çıkan **Afanasyevo** (MÖ 3000 - 1700), **Türklerin en eski kültürüdür**. Burada görülen brakisefal savaşçı beyaz ırk Türklerin ilk prototipi olarak kabul edilir.
- Tagar (MÖ 700-100) Orta Asya uygarlık merkezlerinden en yeni ve gelişmiş olanıdır.

Göçler, Sebepleri ve Sonuçları

Göçebe ve savaşçı Proto-Türkler MÖ 1700'den itibaren çevresine egemen olmaya başlamıştır. Atı evcilleştiren, tekerlekli araba yapan Türkler çevresel faktörlerin de etkisiyle göçebe hayat yaşamışlardır. Türklerin Orta Asya'dan göç etme sebepleri şunlardır:

- **İklim** şartları ve coğrafi koşullar
- **Boylar** arası mücadele
- Yeni yurt arayışı, özgür ve bağımsız yaşama isteği
- Dış **baskı**
- **Bağımsız** yaşama isteği
- **Hayvancılık** yapılması ve salgın hastalıklar
- **Otlakların** yetersizliği
- **Cihan hâkimiyeti** anlayışı
- **Nüfus** artışı
- Göç eden boyların birbirini etkilemesi

Göçebe hayatın sonuçları şunlardır:

- Türklerin farklı coğrafyalara gitmesi dil alanında **farklı lehçelerin** ortaya çıkmasına sebep olmuştur.
- Devlet, **boylar federasyonu** şeklinde örgütlenmiştir.
- Toplumsal **dayanışma** artmıştır.
- **Toprak mülkiyeti** anlayışı gelişmemiştir. Feodal sistem oluşmamıştır. Sermayeden kaynaklı sosyal sınıflaşma oluşmamıştır.
- **Yerleşik yaşam** özellikleri gelişmemiştir.
- **Hayvancılığa** dayalı ürünler **ihraç** edilmiştir, tarıma dayalı ürünler ise ithal edilmiştir.

- **Cezalar** ölüm gibi katı ya da **kısa** süreli olmuştur.
- **Savaşçı** özellikler gelişmiştir.
- **Yazılı kültürün** gelişimi (matbaa) **gecikmiştir**.
- **Dini** inançta, **doğacı** anlayış etkili olmuştur.
- **Kültürel etkileşim** artmıştır.
- Türk tarihini bir bütün hâlinde incelemek de zorlaşmıştır.
- Göçebe hayat ve istilalar Türk kültüründen günümüze kalan eserlerin de **azalmasına** sebep olmuştur.
- Duvar sanatı, **mimari kültür gelişmemiştir**. Doku macılık ve çadır sanatı ise gelişmiştir. Sanat eserleri taşınabilir nitelikte yapılmıştır.

Türk göçlerinin, İran yaylası üzerinden Mezopotamya'ya kadar erişmesi muhtemeldir. Sümerlerin dil ailesi "Sami" ya da "Hint Ari" değil Türkçenin de dahil olduğu "bitişken" gruptadır.

Akademik Bakış

İskitler (Sakalar)

İskitler, yoğunlukla Kırım çevresinde yaşamışlardır. Kimmerler, Asurlular, Urartular, Medler ve Perslerle mücadele etmişlerdir.

- Bilinen en önemli hükümdarı **Alp Er Tunga**'dır. Ölümü üzerine "Alp Er Tunga Sagusu" söylenmiştir.
- Firdevsî, İran-Turan (Pers - İskit) savaşlarını anlattığı Şehname adlı eserinde Alp Er Tunga'dan **Efrasiyab** adıyla söz etmiştir. Alp Er Tunga'dan Yunan kaynaklarında "Maduva" olarak da söz edilir.
- **Alp Er Tunga** ve **Şu** İskit destanlarındandır.
- "Tomris" adında bir **kadın** hükümdarları vardır.
- **Atlı-göçebe** bir kavim olan İskitler, keçeden kubbeli çadır araba yapmışlardır.
- At hayvanının savaş aracı olarak kullanılmasını sağlayan "Üzengi" yi bulmuşlardır. Böylelikle at üzerinde ayağa kalkma ve ok atışı yapma imkânı da bulmuşlardır.
- Yoğurt, çökelek yapmışlar, kımız (**kısrak sütünden** yapılan bir çeşit içecek) içmişlerdir. Uzun etekli ceket ve **pantolon** giymişlerdir. Uzun konçlu ayakkabılar giyerken başlarına da sivri börtler takmışlardır. Altın ve gümüşten at koşum takımları ile kemer tokaları yapmışlardır.
- Gök Tanrı ve Şamanizm inançları yaygındı. Ölümünden sonra yaşama inanmışlardır. Ölülerini "**kurgan**" denilen mezara eşyalarıyla gömmüşlerdir. Ölülerini **mumyalamışlardır**.

İSLAMİYET'TEN ÖNCEKİ TÜRK DEVLETLERİ

Türk Devletleri

Avrupa	Asya
1. Avrupa Hunları	1. Asya Hunları
2. Avarlar	2. Kök Türkler
3. Bulgarlar	3. Kutluklar (II. Kök Türk)
4. Macarlar	4. Uygurlar
5. Kıpçaklar	5. Kırgızlar
6. Hazarlar	6. Türgeşler
7. Oğuzlar	7. Akhunlar
8. Peçenekler	8. Sabarlar
	9. Kimekler
	10. Tabgaçlar
	11. Başkurtlar

Asya'da Kurulan Türk Devletleri

Asya Hunları

Moğolistan, Orhun-Selenga nehirleri ile Ötüken dolaylarında hâkimiyet kurmuşlardır. Asya Hun Devleti hakkındaki **ilk yazılı belge MÖ 318** yılında Çin ile yapılan **Kuzey Şansı Antlaşması**'dır.

- Hunlar, tarihin **bilinen ilk teşkilatlı Türk devletidir**. Bilinen ilk hükümdarı Teoman'dır. **Teoman; Tunguz, Yüceci ve Çin'e** yaptığı seferlerde başarılı olmuştur. Teoman'dan itibaren Çin ile yapılan mücadelelerin temelinde **İpek Yolu ticaretine** hâkim olma arzusu vardır. Çin, Teoman zamanında Hun akınlarını durdurmak için Çin Seddi'ni inşa etmiştir.
- Teoman'ın oğlu **Mete Han**, rehin olarak bırakıldığı Yüceçilerden kurtularak, babasına karşı isyan ederek "**Tanhu**" (yüce, ulu) ünvanıyla hükümdar olmuştur. Mete Han (MÖ 209-174), Moğollara, Tunguzlara ve Yüceçilere karşı üstünlük sağlamış Çin'i Pai-teng'te mağlup etmiştir. Mete Han, Türklere millet olma birinci kazandırmıştır.

*Mete Han, Çin'i mağlup etmesine rağmen Çin'e yerleşmemiş, bu ülkeyi **vergiye bağlamakla** yetinmiştir. Bunun sebebi Çin içerisinde Türk kültürünün yok olmasından duyduğu endişedir.*

Akademik Bakış

- Mete Han'dan sonra başa **Ki-ok** (MÖ 174-160) geçmiştir. Bu dönemde **Çin prensesleri** ile siyasal amaçlı evlilikler devam edilmiştir. Çinli prenseslerle siyasal amaçlı ilk evlilik Mete Han zamanında başlamışsa da zararları Ki-ok zamanında görülmüştür. Çin, **evlilikler** yoluyla Hun ülkesine casuslar sokak hanedan ailesinde ikilikler, entrikalar çıkartmıştır. Bu dönemde Türkler, Çin kültürüne özendirilmiş; kültürel açıdan **asimile** edilmek istenmiştir.

2025

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB-AGS ÖABT SINIF ÖĞRETMENLİĞİ TÜRK DİLİ KONU ANLATIMLI

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. AŞ'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği Türk Dili Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6128-01-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

15. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

Bu kitap, MEB-AGS ÖABT Sınıf Öğretmenliği Alan Bilgisi Dersi Türk Dili bölümündeki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinmeniz ve soruları kolaylıkla çözebilmeniz amacıyla farklı soru çeşitleri ile kendinizi geliştirmeniz sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuzluk etmek için hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS ÖABT’de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla da önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi, pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538 594 92 40 numarasına WhatsApp üzerinden ileterek bizimle paylaşabilirsiniz.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

PEGEM Akademi

Kitabın içeriği, MEB’in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM’nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

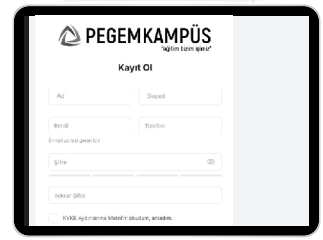

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

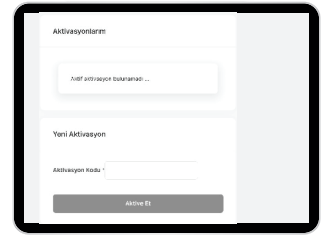
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

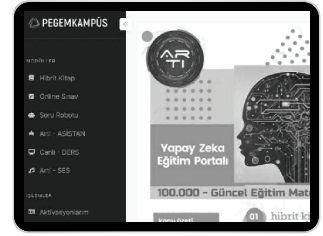
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

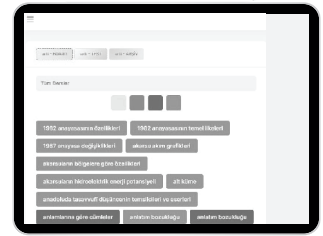
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: ESKİ TÜRK DİLİ

I. Dillerin Sınıflandırılması ve Türkçenin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri.....	1
A. Yapı Bakımından Dünya Dilleri	1
B. Köken Bakımından Dünya Dilleri	3
C. Altay Dilleri Teorisi.....	3
D. Türk Dilinin Tarihî Dönemleri.....	4
Çözümlü Test	11
Çözümler	14

2. BÖLÜM: YENİ TÜRK DİLİ

I. Ses Bilgisi (Fonetik)	15
A. Ünlüler (Vokaller)	15
B. Ünsüzler (Konsonant)	16
C. Türkçenin Ses Özellikleri	19
D. Seslerin Birleşmesi	19
E. Ses Olayları.....	21
Çözümlü Test	28
Çözümler	31
II. Biçim Bilgisi (Morfoloji)	33
A. Kök ve Özellikleri	33
B. Ekler ve Özellikleri	34
C. Yapıları Bakımından Kelimeler.....	38
Çözümlü Test	40
Çözümler	43
III. Fiiller	45
A. Anlamına Göre Fiiller	45
B. Fiillerin Çekimlenmesi.....	45
C. Ek Fiil	45
D. Yapısına Göre Fiiller	47
E. Fiilimsiler	48
F. Fiillerde Çatı.....	50
Çözümlü Test	55
Çözümler	58

IV. İsimler	60
A. Varlıklara Verilişine Göre İsimler	60
B. Varlıkların Niteliklerine Göre İsimler	60
C. Varlıkların Niceliklerine (Sayılarına) Göre İsimler	61
D. Yapısına Göre İsimler	61
E. İsimlerin Çekimlenmesi	61
F. İsim Tamlaması.....	61
Çözümlü Test	65
Çözümler	68
V. Yardımcı Sözcük Türleri.....	70
A. Zamirler (Adıllar)	70
B. Sıfatlar.....	72
C. Zarflar.....	74
D. Yardımcı Sözcük Türleriyle İlgili Uyarılar	75
Çözümlü Test	76
Çözümler	79
VI. Görevli Sözcükler.....	81
A. Edatlar.....	81
B. Bağlaçlar	82
C. Ünlemler.....	82
Çözümlü Test	84
Çözümler	87
VII. Söz Öbekleri	88
A. Tekrar Grupları (İkilemeler)	88
B. Bağlama Grupları.....	88
C. Sıfat Tamlaması Grupları	88
D. İsim Tamlaması ve İyelik Grubu	88
E. Birleşik İsim Grupları	89
F. Birleşik Fiil Grupları.....	89
G. Ünvan Grupları	89
H. Ünlem Grupları.....	89
I. Sayı Grupları	89
J. Edat Grupları	89
K. Fiilimsi Grupları	89
L. İsnat Grupları.....	90
M. Kısaltma Grupları.....	90
N. İlgî Grubu (Genitif Grubu).....	90
O. Yönelme Grubu (Datif Grubu).....	90
P. Bulunma Grubu (Lokatif Grubu)	90

R. Ayrılma Grubu (Ablatif Grubu)	90
S. Vasıta Grubu	90
Çözümlü Test	92
Çözümler	94
VIII. Cümle Öğeleri.....	96
A. Yüklem.....	96
B. Özne	97
C. Yardımcı Öğeler (Tümleçler).....	97
IX. Cümle Türleri.....	100
A. Yüklem Yerine Göre Cümleler.....	100
B. Yüklem Türüne Göre Cümleler	100
C. Anlamına Göre Cümleler	101
D. Yapısına Göre Cümleler.....	101
Çözümlü Test	104
Çözümler	107
Karma Test - I.....	109
Çözümler	112
Karma Test - II.....	115
Çözümler	118
Karma Test - III.....	120
Çözümler	123
Karma Test - IV.....	125
Çözümler	128
X. Metin Bilgisi.....	130
Yazılı Anlatım Türleri.....	130
A. Öğretici Metinler	130
B. Sanatsal Metinler	134
Anlatmaya Dayalı Edebî Türler	135
Göstermeye Dayalı Edebî Metinler	137
Çözümlü Test	140
Çözümler	143

I. DİLLERİN SINIFLANDIRILMASI VE TÜRKÇENİN DÜNYA DİLLERİ ARASINDAKİ YERİ

Dil; en geniş tanımıyla duyguları, düşünceleri, güdüleri doğrudan ya da dolaylı olarak aktaran araçtır.

İnsan dilleri; en gelişmiş bildirişim dizgesidir ve bu dizge, çeşitli şekil ve anlam unsurlarından oluşan, sistemli bir yapıdır.

Dil, canlı bir varlıktır. Tüm diller, tarihî akışları içerisinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bir dilin değişmesi kendi ses ve şekil unsurları içinde olmuştur.

Dil; eski çağlardan beri çeşitli araştırmalara konu olmuş ve bunun sonucu olarak yapı, köken olarak bazı sınıflandırmalar ortaya çıkmıştır.

A. YAPI BAKIMINDAN DÜNYA DİLLERİ

August von Schlegel'in yaptığı sınıflandırmaya göre dünya dilleri üç gruba ayrılır:

Tek Heceli (Yalınlayan) Diller

- Bu dillerde çekim ya da yapım eki yoktur. Kavramları karşılamak için kelime birleşmelerinden faydalanılır ya da vurgu ve tonlamaya göre anlam farkı sağlanır.
- Sözcükler, cümle içerisinde buldukları yere göre anlam kazanmaktadır.
- Tibetçe, Çince, Vietnamca, Baskça tek heceli dillere örnek oluşturmaz.

Eklemeli (Bağlantılı ve Kaynaştırıcı) Diller

- Bu diller çok gelişmiş bir ek sistemine sahiptir. Kelimeler yapım ya da çekim eki alarak yeni anlamlar kazanır.
- Kelimeler tek ya da çok heceli olabilir.
- ✓ **Bağlantılı Diller:** Türkçe, Moğolca, Fince, Japonca, Korece.
- ✓ **Kaynaştırıcı Diller:** Eskimo, Gürcü, Kızılderili dili.

Bu dillerde sözcükler yapım ve çekim ekleri alır. Sözcük köklerine getirilen yapım ekleri ile yeni sözcükler türetilir. Sözcük köklerine yeni ekler geldiği zaman kökte bir değişiklik olmaz.

Çekimli (Bükümlü) Diller

- Kelime köklerinin yapım ve çekim sırasında farklı şekillere ve kırılmalara uğradığı dillerdir.
- Kelimeler çekime girdiğinde kelime kökündeki ünlülerde değişiklik olur.

- Kelime kökündeki ünsüzlerden oluşan sesler yeni kelimedede de yer alır, değişiklik ünlülerde olur.
- Malaya dili, Arapça ve birçok Hint-Avrupa dili bu yapıdaki dillere örnek gösterilebilir.

✓ **Bu dillerde, sözcüğün çekimi sırasında sözcük kökü değişime uğrar. Çekim sırasında görülen değişikliklerle yeni sözcükler ortaya çıkar.** Arapçada "k-t-b kökünden kitab, kâtib, kütüb, katab (yazdı)" buna örnek gösterilebilir.

ÖABT Çıkmış Soru

Aşağıdaki eşleştirilmiş dillerden hangileri yapı bakımından benzer değildir?

- Çince – Tibetçe
- Arapça – Farsça
- Bulgarca – Lehçe
- Portekizce – Rumence
- İngilizce – Flemenkçe

Çözüm

Yapı bakımından diller üç gruba ayrılır:

A. Yalınlayan (=Tek Heceli) Diller: Çince, Tibetçe, Vietnamca, Baskça gibi.

B. Bağlantılı ve Kaynaştırıcı (=Eklemeli) Diller:

a. Bağlantılı Diller: Türk dili ve köken bakımından içinde yer aldığı Ural-Altay dilleri ile bazı Asya ve Afrika dilleri gibi.

b. Kaynaştırıcı Diller: Gürcü, Eskimo, Kızılderili dilleri gibi.

C. Bükümlü (=Çekimli) Diller:

a. Kök Bükümlü Diller: Arapça ve içinde yer aldığı Hâmi-Sâmi dilleri gibi.

b. Gövde Bükümlü Diller: İngilizce, Almanca, Fransızca vb. Hint-Avrupa dilleri gibi.

Çince ve Tibetçe, köken bakımından "yalınlayan"; Bulgarca-Lehçe, Portekizce-Rumence, İngilizce-Flemenkçe "bükümlü diller"den "gövde bükümlü" dillere aittir.

Arapça ve Farsça ise "bükümlü diller"dir ancak Arapça "kök bükümlü", Farsça ise Hint-Avrupa dil ailesine mensup olduğundan "gövde bükümlü" bir dildir.

Cevap B

KÖKEN BAKIMINDAN DÜNYA DİLLERİ (DİL AİLELERİ)

